2024/915

26.3.2024.

PREPORUKA KOMISIJE (EU) 2024/915

od 19. ožujka 2024.

o mjerama za borbu protiv krivotvorenja i jačanje provedbe prava intelektualnog vlasništva

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 292.,

budući da:

(1) Učinkovit sustav prava intelektualnog vlasništva jedan je od temelja svake čvrste industrijske strategije. Industrije koje se intenzivno koriste intelektualnim vlasništvom imaju važnu ulogu u podupiranju otpornog, zelenog i konkurentnog gospodarstva u EU-u s obzirom na njihov doprinos od 47 % ukupnom BDP-u EU-a i od gotovo 40 % ukupnom zapošljavanju. Europske kreativne i inovativne industrije predvodnici su u području zelenih tehnologija i održivih proizvoda. Nositelji su velikog dijela zelenih patenata na globalnoj razini te se ističu u portfeljima intelektualnog vlasništva povezanog s tehnologijama u područjima kao što su prilagodba klimatskim promjenama, hvatanje i skladištenje ugljika i obrada otpada ([1]). Istodobno je u EU-u u proteklom desetljeću znatno porasla registracija zelenih žigova ([2]). Pravednom zaštitom prava intelektualnog vlasništva postižu se povećanja gospodarske aktivnosti, ulaganja, zapošljavanja i produktivnosti, među ostalim za mala i srednja poduzeća („MSP-ovi”) ([3]).

(2) Velika tržišna vrijednost proizvoda zaštićenih kao intelektualno vlasništvo privukla je kriminalne mreže, pa su slučajevi krivotvorenja robe i piratstva postali sve češći. U Strategiji za suzbijanje organiziranog kriminala za razdoblje 2021. – 2025., čiji je cilj razbijanje kriminalnih mreža i njihovih poslovnih modela ([4]), krivotvorenje je utvrđeno kao kazneno djelo sa znatnim učinkom. Ta kriminalna aktivnost ne samo da uzrokuje gubitke prihoda za nositelje prava intelektualnog vlasništva nego znatno ugrožava i sigurnost potrošača, javno zdravlje i okoliš. Pandemija bolesti COVID-19 stvorila je nove mogućnosti da krivotvorena i piratska roba infiltrira tržišta zbog porasta internetske prodaje i nestašice osnovnih proizvoda u tom razdoblju. To je dovelo do incidenata opasnih po život korisnika, uključujući npr. piratske poluvodičke komponente u automatiziranim vanjskim defibrilatorima ([5]). Osim toga, razne sektore infiltrirali su krivotvoreni ležajevi, koji su ugrozili npr. energetski sektor i dobro funkcioniranje vjetroturbina. Stoga je potrebna čvrsta politika za borbu protiv krivotvorenja i piratstva kako bi se iskoristio puni potencijal prava intelektualnog vlasništva za potporu inovacijama, konkurentnosti te zelenijem i održivijem gospodarstvu.

(3) Unatoč radu na njihovu suzbijanju, aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva u vezi s krivotvorenom robom i piratstvom i dalje su sve češća pojava s ozbiljnim gospodarskim i socijalnim učincima na radna mjesta i rast u EU-u ([6]). Aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva predstavljaju prijetnju različitim industrijama i različitim vrstama robe, uključujući uobičajene proizvode široke potrošnje i proizvode kojima se trguje među poduzećima. Što je najvažnije, te aktivnosti mogu biti usko povezane s kriminalnim ponašanjem ([7]). Kriminalne mreže uključene u kaznena djela povezana s intelektualnim vlasništvom infiltriraju se u sve faze lanca opskrbe, a istrage tih kaznenih djela složene su jer većina krivotvorene robe kojom se trguje unutar EU-a potječe iz inozemstva, što otežava otkrivanje ključnih dionika. U skladu s tim, aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva narušavaju jedinstveno tržište EU-a i pravila EU-a o ekološkim, sigurnosnim i etičkim standardima za robu široke potrošnje. Osim toga, znatno utječu na europska poduzeća, posebno MSP-ove, koji imaju 34 % manje izgleda za opstanak u slučaju povrede njihovih prava intelektualnog vlasništva.

([1]) Rezultati znanosti, istraživanja i inovacija u EU-u 2020.: Pravedna, zelena i digitalna Europa.
([2]) EUIPO (2021.): *Green EU trade marks: Analysis of goods and services specifications*, 1996. – 2021.
([3]) EUIPO/EPO (2021.): *Intellectual property rights and firm performance in the European Union*.
([4]) COM(2021) 170 final.
([5]) OECD/EUIPO (2022.): Opasne krivotvorine: Trgovina krivotvorenom robom koja predstavlja rizik za zdravlje, sigurnost i okoliš.
([6]) Uvoz krivotvorenih i piratskih proizvoda u EU 2019. iznosio je 119 milijardi EUR, što čini do 5,8 % uvoza u EU. OECD/EUIPO (2021.): *Global Trade in Fakes: A Worrying Threat*, OECD Publishing.
([7]) Europol/EUIPO (ožujak 2022.), *Intellectual Property Crime Threat Assessment 2022*.

(4) U Akcijskom planu za intelektualno vlasništvo iz 2020. ([8]) Komisija se obvezala poboljšati provedbu prava intelektualnog vlasništva, prvenstveno donošenjem Uredbe (EU) 2022/2065 Europskog parlamenta i Vijeća ([9]), što je bio važan pomak u borbi protiv nezakonitog sadržaja na internetu, a zatim oblikovanjem paketa instrumenata EU-a za borbu protiv krivotvorenja, koji će se donijeti ovom Preporukom. Tim paketom instrumenata trebala bi se promicati i olakšavati djelotvorna suradnja nositelja prava, pružatelja posredničkih usluga i nadležnih tijela, a nastojat će se promicati i dobra praksa i upotreba odgovarajućih alata i novih tehnologija. Europski parlament ([10]) i Vijeće ([11]) pozdravili su tu inicijativu.

(5) Ova se Preporuka temelji na rezultatima opsežnog savjetovanja koje se provodi od 2021. Ono posebno uključuje radionice za dionike organizirane 2021. i 2022., doprinose pozivu na očitovanje iz 2022. ([12]), okrugli stol na visokoj razini u lipnju 2022., čiji je domaćin bio povjerenik Thierry Breton, sastanke stručnih skupina i Međunarodni sastanak na vrhu o provedbi prava intelektualnog vlasništva održan u lipnju 2023. Tim opsežnim savjetovanjem otkrivena je važnost jačanja suradnje i razmjene informacija među svim relevantnim dionicima, posebno javnim tijelima, nositeljima prava i pružateljima posredničkih usluga. U savjetovanju je prepoznata i važnost izgradnje buduće politike provedbe prava intelektualnog vlasništva na temelju postojećih alata i postojećeg zakonodavstva EU-a, posebno: i. Uredbe (EU) 2022/2065 o digitalnim uslugama; ii. Direktive (EU) 2022/2555 Europskog parlamenta i Vijeća ([13]) o mjerama za visoku zajedničku razinu kibersigurnosti širom Unije; iii. Direktive 2004/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ([14]) o provedbi prava intelektualnog vlasništva i iv. Uredbe (EU) br. 608/2013 Europskog parlamenta i Vijeć ([15])a o carinskoj provedbi prava intelektualnog vlasništva, kao i Uredbe (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća ([16]) o Carinskom zakoniku Unije.

(6) Direktiva 2004/48/EZ primjenjuje se na sva prava intelektualnog vlasništva obuhvaćena pravom Unije i/ili nacionalnim pravom dotične države članice, kako je utvrđeno u njezinu članku 2. Njome se nastoji osigurati visoka, jednaka i ujednačena razina zaštite na jedinstvenom tržištu, a ukazuje se i na potrebu za zajedničkom praksom u provedbi prava intelektualnog vlasništva. U skladu s tim dosljednim pristupom provedbi prava intelektualnog vlasništva, ova Preporuka obuhvaća sve aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva, a koje se provode u komercijalno relevantnom opsegu kako bi se ostvarila izravna ili neizravna gospodarska ili komercijalna prednost. Za potrebe ove Preporuke, aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva u komercijalno relevantnom opsegu odnose se i na krivotvorenu i piratsku robu i sadržaj koji su bili predmet povrede žiga, oznake zemljopisnog podrijetla, patenta, dizajna ili autorskog prava. Bez uplitanja u aspekte obuhvaćene Preporukom Komisije (EU) 2023/1018 ([17]), o suzbijanju internetskog piratiziranja sportskih i drugih događanja uživo većina vodećih načela, dobre prakse i alata razvijenih na temelju ove Preporuke može biti relevantna i za suzbijanje povreda koje se odnose na internetski sadržaj zaštićen kao intelektualno vlasništvo, na primjer u područjima dobrovoljnih mjera koje poduzimaju internetski posrednici, pojačane suradnje nadležnih nacionalnih tijela te razmjene informacija i podataka.

([8]) COM(2020) 760.

([9]) Uredba (EU) 2022/2065 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. listopada 2022. o jedinstvenom tržištu digitalnih usluga i izmjeni Direktive 2000/31/EZ (Akt o digitalnim uslugama) (SL L 277, 27.10.2022., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2065/oj).

([10]) Europski parlament: Izvješće o akcijskom planu za intelektualno vlasništvo za oporavak i otpornost EU-a, 2021/2007(INI).

([11]) Zaključci Vijeća 12750/20 od 10. studenog 2020. i 9932/21 iz lipnja 2021.

([12]) EU-ov paket instrumenata za borbu protiv krivotvorenja – poziv na očitovanje (https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12915-EU-toolbox-against-counterfeiting_hr).

([13]) Direktiva (EU) 2022/2555 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. prosinca 2022. o mjerama za visoku zajedničku razinu kibersigurnosti širom Unije, izmjeni Uredbe (EU) br. 910/2014 i Direktive (EU) 2018/1972 i stavljanju izvan snage Direktive (EU) 2016/1148 (Direktiva NIS 2) (SL L 333, 27.12.2022., str. 80., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2555/oj).

([14]) Direktiva 2004/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o provedbi prava intelektualnog vlasništva (SL L 157, 30.4.2004., str. 45., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2004/48/oj).

([15]) Uredba (EU) br. 608/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. lipnja 2013. o carinskoj provedbi prava intelektualnog vlasništva i stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1383/2003 (SL L 181, 29.6.2013., str. 15., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/608/oj).

([16]) Uredba (EU) br. 952/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 9. listopada 2013. o Carinskom zakoniku Unije (preinačena) (SL L 269, 10.10.2013., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/952/oj).

([17]) Preporuka Komisije (EU) 2023/1018 od 4. svibnja 2023. o suzbijanju internetskog piratiziranja sportskih i drugih događanja uživo (SL L 136, 24.5.2023., str. 83., ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2023/1018/oj).

(7) Uredbom (EU) 2022/2065 utvrđuju se usklađena pravila za sigurno, predvidljivo i pouzdano internetsko okruženje. U njoj se u tom kontekstu kao primjer nezakonitog sadržaja navode informacije o nezakonitim aktivnostima kao što je prodaja krivotvorenih proizvoda te se za određene posebne kategorije pružatelja posredničkih internetskih usluga uvode posebne obveze. Neke od tih obveza ključne su za poboljšanje borbe protiv krivotvorenja i piratstva. To su, primjerice: i. imenovanje kontaktnih točaka i pravnih zastupnika; ii. zahtjevi u pogledu uvjeta poslovanja; iii. obveze izvješćivanja o transparentnosti; iv. mehanizmi obavješćivanja i djelovanja; v. pritužbeni mehanizam i mehanizam pravne zaštite; vi. mehanizam pouzdanog prijavitelja; vii. mjere i zaštita protiv zlouporabe; viii. mjere za promicanje sljedivosti trgovaca – poznate kao obveze poznavanja poslovnog korisnika; i ix. mjere za procjenu i ublažavanje rizika.

(8) Komisija podupire provedbu Memoranduma o razumijevanju o prodaji krivotvorene robe na internetu („Memorandum o razumijevanju o krivotvorenju”) i Memoranduma o razumijevanju o internetskom oglašavanju i pravima intelektualnog vlasništva („Memorandum o razumijevanju o oglašavanju”). Oba su dobrovoljni instrumenti dostupni nositeljima prava, internetskim platformama i poslovnim udruženjima. Potpisnici tih memoranduma o razumijevanju obvezuju se na poštovanje načela i poduzimanje mjera utvrđenih u tim memorandumima, uključujući bilateralnu suradnju i razmjenu informacija. Memorandumi o razumijevanju pokazali su se uspješnim inicijativama pod vodstvom industrije. Međutim, stupanje na snagu Uredbe (EU) 2022/2065 prilika je za promišljanje o budućnosti tih memoranduma o razumijevanju kako bi se osiguralo da ostanu svrsishodni. Stoga je potrebno pokrenuti postupak modernizacije navedenih memoranduma o razumijevanju i potaknuti sve potpisnike i druge zainteresirane strane da se aktivno uključe u taj proces. Relevantan je članak 45. Uredbe (EU) 2022/2065, kojim se predviđa mogućnost sastavljanja dobrovoljnih kodeksa ponašanja na razini EU-a kako bi se doprinijelo pravilnoj primjeni te uredbe. Člankom 46. predviđaju se i kodeksi ponašanja za internetsko oglašavanje kako bi se dodatno povećala transparentnost za aktere u vrijednosnom lancu internetskog oglašavanja. Naposljetku, člankom 17. Direktive 2004/48/EZ potiče se i izrada kodeksa ponašanja kako bi se poboljšala provedba prava intelektualnog vlasništva kao dodatnog sredstva za jačanje regulatornog okvira.

(9) Nositelji prava u jedinstvenom su položaju za otkrivanje, identifikaciju i prijavljivanje aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva povezanih s krivotvorenom ili piratskom robom. Potpisnici Memoranduma o razumijevanju o krivotvorenju pod vodstvom industrije s godinama su stekli znatnu sposobnost i iskustvo jer redovito podnose obavijesti, koje bi, u skladu s načelima Memoranduma o razumijevanju, trebalo obraditi bez nepotrebne odgode. Nadalje, potpisnici tog Memoranduma o razumijevanju obvezali su se da će poduzimati komercijalno razumne i dostupne korake za odgovorno i točno obavješćivanje te s preciznošću potrebnom kako bi identificirali krivotvorenu robu i izbjegli neopravdane, neutemeljene i zloupotrebljive obavijesti. Stoga bi nositelji prava koji su potpisnici tog Memoranduma o razumijevanju mogli razmotriti podnošenje zahtjeva za status pouzdanog prijavitelja kako bi imali koristi od posebnog mehanizma utvrđenog u članku 22. Uredbe (EU) 2022/2065. U tom kontekstu koordinatori za digitalne usluge trebaju procijeniti ispunjava li podnositelj zahtjeva kriterije predviđene u članku 22. stavku 2., posebno i. ima li posebno stručno znanje i sposobnost za potrebe otkrivanja, identificiranja i prijavljivanja nezakonitog sadržaja, ii. je li neovisan o bilo kojem pružatelju internetskih platformi i iii. provodi li svoje aktivnosti podnošenja obavijesti savjesno, točno i objektivno. Komisija nakon savjetovanja s Odborom za digitalne usluge može izdati smjernice o primjeni mehanizma pouzdanog prijavitelja na temelju članka 22. Uredbe (EU) 2022/2065.

(10) Suradnja i povećana razmjena informacija neophodne su i trebalo bi ih dodatno promicati na svim razinama, u skladu s pravom Unije, zaštitom osobnih podataka i slobodom poduzetništva na temelju članka 16. Povelje Europske unije o temeljnim pravima („Povelja”). Trebalo bi utvrditi dobre prakse i preporučiti ih svim dionicima, uključujući tržišta e-trgovine, pružatelje usluga prijevoza i logistike, pružatelje platnih usluga, pružatelje usluga društvenih medija, pružatelje usluga naziva domena itd. Kao drugo, trebalo bi poticati daljnju suradnju i razmjenu informacija. To se odnosi na sva nadležna tijela, uključujući tijela za nadzor tržišta koja trenutačno možda nisu nadležna za aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva, i daljnje promicanje upotrebe namjenskih alata kao što su Portal za provedbu prava intelektualnog vlasništva („IPEP”), Informacijski i komunikacijski sustav za tržišni nadzor („ICSMS”) i portal Safety Gate za opasne proizvode koji bi mogli biti krivotvoreni.

(11) Pružatelji usluga prijevoza i logistike imaju važnu ulogu u prodaji i distribuciji robe te su neophodni za očuvanje pouzdanih lanaca opskrbe. Međutim, počinitelji povreda mogu zloupotrijebiti usluge prijevoza i logistike.

(12) Slično tome, iako platne usluge mogu biti prijeko potrebne za aktivnosti nositelja prava, mogu se upotrebljavati i za potporu aktivnostima kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva. U određenim slučajevima upotreba različitih platnih usluga može omogućiti razvoj postupaka koji: i. otežavaju praćenje tokova sredstava; i ii. otežavaju otkrivanje svake moguće upotrebe platnih usluga za aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva.

(13) S obzirom na sve veću popularnost društvenih medija razvijaju se nove strategije koje bi mogle dodatno omogućiti njihovu zloupotrebu za provođenje aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva. To donosi nove probleme za pružatelje usluga društvenih medija, nositelje prava i nadležna tijela te naglašava potrebu za suradnjom. U tom kontekstu promicanje dobre prakse među ključnim pružateljima posredničkih usluga može pomoći u podupiranju dosljedne politike protiv aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva.

(14) Iako su nazivi domena posebno važni u internetskom okruženju, i oni se mogu upotrebljavati za potporu aktivnostima kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva na internetu, npr. kad se prava intelektualnog vlasništva zloupotrebljavaju u ime same domene (tj. *cybersquatting* ili *typo-squatting*) ili kad naziv domene vodi na internetsku stranicu koja podupire povrede prava intelektualnog vlasništva. Podaci o registraciji naziva domena (podaci iz baze podataka WHOIS) ključni su za sigurnost, stabilnost i otpornost sustava naziva domena. Zbog toga se Direktivom (EU) 2022/2555 države članice obvezuju da od registara naziva vršnih domena i subjekata koji pružaju usluge registracije naziva domena zahtijevaju prikupljanje i održavanje točnih i potpunih podataka o registraciji naziva domena u posebnoj bazi podataka koja omogućuje identifikaciju i kontaktiranje nositelja naziva domena. Na temelju zakonitih i propisno obrazloženih zahtjeva legitimnim tražiteljima pristupa mora se omogućiti pristup određenim podacima o registraciji naziva domena. Na takve bi se zahtjeve za pristup trebalo odgovarati bez nepotrebne odgode, a u svakom slučaju u roku od 72 sata od primitka zahtjeva. U skladu s Direktivom (EU) 2022/2555 legitimni tražitelji pristupa trebaju se tumačiti kao svaka fizička ili pravna osoba koja podnosi zahtjev u skladu s pravom Unije ili nacionalnim pravom. Točnost i potpunost podataka o registraciji naziva domena također može imati središnju ulogu u provedbi prava intelektualnog vlasništva. Preuzimanje odgovornosti za povrede i svaku relevantnu štetu moguće je samo ako se identitet navodnog počinitelja povrede i njegovi podaci za kontakt mogu otkriti u skladu s pravom Unije, a posebno u skladu sa zaštitom osobnih podataka, temeljnim pravom na privatnost i pravom na slobodu poduzetništva. Time se ne dovode u pitanje prava obrane, uzimajući u obzir okolnosti predmetnog slučaja i jamstva potrebna za pokrivanje troškova i naknadu štete prouzročene tuženiku, u skladu s člankom 9. stavkom 7. Direktive 2004/48/EZ.

(15) Praćenje internetskog tržišta kako bi se uočile aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva za nositelje prava može biti skupo i zahtjevno. Stoga bi trebalo proširiti primjere dobrovoljne dobre prakse kao što je trenutačni sustav za informacije i upozorenja o nazivima domena za vršnu.eu domenu, kojim upravljaju Europski registar internetskih domena („EURid”) i Ured Europske unije za intelektualno vlasništvo („EUIPO”). Svrha je te suradnje povećati razinu informiranosti kako bi se zaštitila prava intelektualnog vlasništva vlasnika žigova EU-a i pružale pouzdane informacije o nazivima.eu domena i njihovoj dostupnosti.

(16) Suradnja javnih i privatnih subjekata ključna je u borbi protiv aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva. Jedna je od prvih prepreka uspostavi suradnje to što ne postoji posebna kontaktna točka za rješavanje pitanja povezanih s pravima intelektualnog vlasništva i aktivnostima kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva u nekoj državi članici ili na prekograničnoj razini. Nedostatak takve kontaktne točke sprečava brzu i prilagodljivu provedbu prava intelektualnog vlasništva i utječe na suradnju među dionicima. Međutim, kako je istaknuto u odgovorima na poziv na očitovanje, taj bi se problem mogao lako riješiti određivanjem jedinstvene kontaktne točke za provedbu prava intelektualnog vlasništva.

(17) Koordinacija i razmjena informacija mogli bi se znatno poboljšati kad bi se predmetni gospodarski subjekti i nadležna tijela u borbi protiv aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva više koristili postojećim alatima kao što su ICSMS, Safety Gate i IPEP. EUIPO razvija portal IPEP, koji omogućuje sigurnu komunikaciju između nositelja prava i nadležnih tijela, npr. tako što omogućuje elektroničko upravljanje carinskim zahtjevima za postupanje u pogledu robe za koju se sumnja da povređuje prava intelektualnog vlasništva. Neke države članice u istu su svrhu razvile i vlastite portale za gospodarske subjekte. Takvi alati olakšavaju rad nositelja prava i carinskih tijela tako što nositeljima prava služe kao središnje ulazne točke u pogledu zaštite intelektualnog vlasništva u svim državama članicama. EUIPO je pokrenuo proširenje platforme IPEP i omogućio pristup posrednicima, počevši od tržišta e-trgovine. To znači da tržišta e-trgovine sad mogu lako provjeriti prava intelektualnog vlasništva i prema potrebi započeti komunikaciju s relevantnim nositeljima prava. Kako bi taj alat ostvario svoj puni potencijal, nositelji prava i nadležna nacionalna tijela moraju ga više koristiti.

(18) Ako pronađu dokaze o navodno krivotvorenoj ili piratskoj robi, mnoga tijela za nadzor tržišta ne poduzimaju mjere kao što su, npr., i. izvješćivanje o nalazima u sustavu ICSMS; ii. suradnja s nositeljima prava ili nadležnim tijelima putem IPEP-a ili iii. slanje upozorenja o opasnim proizvodima putem sustava Safety Gate, EU-ova sustava brzog uzbunjivanja za opasne neprehrambene proizvode, uključujući krivotvorine. Tako se propušta prilika da se dodatno doprinese borbi protiv aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva. Osim toga, iako bi tijela za nadzor tržišta mogla imati važnu ulogu u borbi protiv krivotvorenja, mnoga od njih nemaju ovlasti za provedbu prava intelektualnog vlasništva ([18]). Krivotvorine se često oduzimaju na granicama, ali se mogu otkriti i duž lanca opskrbe, npr. tijekom inspekcija kontrole kvalitete. Države članice stoga bi trebale promicati ulogu tijela za nadzor tržišta u borbi protiv krivotvorenja. Radi jačanja kapaciteta tijela za nadzor tržišta ili drugih provedbenih tijela te na zahtjev države članice može se pružiti tehnička potpora u skladu s Uredbom (EU) 2021/240 Europskog parlamenta i Vijeća ([19]) o uspostavi Instrumenta za tehničku potporu.

(19) EUIPO surađuje s nekoliko uključenih nacionalnih ureda za intelektualno vlasništvo u državama članicama na sastavljanju zbirke ključnih nacionalnih odluka o provedbi prava intelektualnog vlasništva. Ti su nacionalni uredi zajedno s Uredom Zajednice za biljne sorte EU-a od 2014. uključeni u sustavno prikupljanje ključnih presuda o izvršenju, koje su dostupne u bazi podataka sudske prakse eSearch. Ta zbirka sadržava ključne presude o svim vrstama prava intelektualnog vlasništva iz svih država članica i obuhvaća građanske i kaznene predmete. Presude se smatraju „ključnima" ako stvaraju novi smjer ili predstavljaju razvoj sudske prakse. Kazneni predmeti prate se i u okviru Europske mreže državnih odvjetnika za prava intelektualnog vlasništva. Bolje informiranje, redoviti doprinosi ureda za intelektualno vlasništvo i šira upotreba takvih baza podataka mogli bi znatno poboljšati provedbu prava intelektualnog vlasništva.

(20) Kontinuirana suradnja između EUIPO-a i provedbenih tijela EU-a važna je za povećanje učinkovitosti borbe protiv povreda prava intelektualnog vlasništva. To uključuje podupiranje primjera suradnje kao što je Europska multidisciplinarna platforma za borbu protiv kaznenih djela („EMPACT"), platforma za suradnju kojom upravljaju države članice radi utvrđivanja, određivanja prioriteta i uklanjanja prijetnji koje predstavljaju organizirani i teški međunarodni kriminal, što uključuje kriminal u području intelektualnog vlasništva. Zajednica za provedbu prava intelektualnog vlasništva trebala bi što bolje iskoristiti tu multidisciplinarnu platformu za suradnju.

(21) Postupci alternativnog rješavanja sporova isplativija su, brža i učinkovitija alternativa tradicionalnim pravnim postupcima, posebno kad je riječ o prekograničnim sporovima i MSP-ovima. Stoga bi pristup postupcima alternativnog rješavanja sporova trebalo proširiti na sve vrste sporova o intelektualnom vlasništvu, među ostalim u kontekstu sporova o nazivima domena.

(22) Direktive 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ([20]) i 2004/48/EZ omogućuju nositeljima prava da zatraže izdavanje sudskog naloga protiv pružatelja posredničkih usluga čije usluge treća strana koristi kako bi povrijedila njihova prava intelektualnog vlasništva. Direktivom 2004/48/EZ predviđaju se i privremeni postupci ili sudski nalozi s ciljem sprečavanja neposrednih povreda. Njome se predviđa da u slučaju donošenja sudske odluke kojom se utvrđuje povreda prava intelektualnog vlasništva pravosudna tijela mogu izdati sudski nalog protiv počinitelja povrede s ciljem zabrane nastavka povrede. Dinamični nalozi dosad su bili dostupni samo u nekoliko država članica. Područje primjene i zahtjevi tih sudskih naloga razlikuju se među jurisdikcijama, među ostalim u tome mogu li se sudskim nalogom utvrditi posebne tehničke mjere za provedbu sudskog naloga ([21]). U Komunikaciji Komisije od 29. studenog 2017. „Smjernice o određenim aspektima Direktive 2004/48/EZ Europskog parlamenta i

([18]) Vidjeti uvodnu izjavu 17. Uredbe (EU) 2019/1020 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o nadzoru tržišta i sukladnosti proizvoda i o izmjeni Direktive 2004/42/EZ i uredbi (EZ) br. 765/2008 i (EU) br. 305/2011 (SL L 169, 25.6.2019., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1020/oj).

([19]) Uredba (EU) 2021/240 Europskog parlamenta i Vijeća od 10. veljače 2021. o uspostavi Instrumenta za tehničku potporu (SL L 57, 18.2.2021., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/240/oj).

([20]) Direktiva 2001/29/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2001. o usklađivanju određenih aspekata autorskog i srodnih prava u informacijskom društvu (SL L 167, 22.6.2001., str. 10., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2001/29/oj).

([21]) Usp. Odluku Specijaliziranog odjela za trgovačka društva i intelektualno vlasništvo Suda u Bologni od 7. siječnja 2020. u predmetu „Coop Italia", kojom se područje primjene sudskog naloga proširuje na uporabu bilo kojeg razlikovnog znaka, uključujući dominantan element povrijeđenog žiga.

Vijeća o provedbi prava intelektualnog vlasništva" ([22]) navedeno je da određenim slučajevima djelotvornost sudskih naloga mogu smanjiti promjene u predmetu za koji je sudski nalog izdan. Jedan je takav primjer kad se „zrcalne" internetske stranice pojavljuju pod drugim nazivima domena, pa kao takve nisu obuhvaćene nalogom. U skladu s tim, podložno određenim zaštitnim mjerama, dinamični sudski nalozi mogu biti djelotvorno sredstvo za sprečavanje nastavka povrede prava intelektualnog vlasništva na internetu i izvan njega. U skladu sa sudskom praksom Suda ([23]) pri izdavanju dinamičnih sudskih naloga trebalo bi uzeti u obzir temeljna prava, posebno pravo na slobodu izražavanja i informiranja u skladu s člankom 11. i slobodu poduzetništva u skladu s člankom 16. Povelje.

(23) Aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva često uključuju više jurisdikcija i obuhvaćaju različite vrste posredničkih usluga, na internetu i izvan njega. U tom kontekstu olakšavanje pristupa informacijama i razmjena tih informacija među svim relevantnim dionicima tijekom cijelog ciklusa provedbe prava intelektualnog vlasništva ključni su za otkrivanje, istragu i pokretanje postupaka protiv počinitelja aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva, pod uvjetom da se svaki takav pristup i razmjena provode u potpunosti u skladu s pravom Unije, uključujući zaštitu osobnih podataka i pravo na privatnost. Člankom 8. Direktive 2004/48/EZ već se predviđa pravo na informacije o podrijetlu i distribucijskim mrežama robe ili usluga kojima se povređuju prava u postupcima koji se odnose na aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva u komercijalno relevantnom opsegu. To se pravo primjenjuje samo u kontekstu postupaka koji se odnose na povredu prava intelektualnog vlasništva u komercijalno relevantnom opsegu i kao odgovor na opravdan i razmjeran zahtjev tužitelja. Važnost prava na informacije ne smije se podcijeniti. Kako je Sud nedavno podsjetio ([24]), pravo na informacije ima ulogu u osiguravanju poštovanja prava na djelotvoran pravni lijek i, u konačnici, jamči djelotvorno ostvarivanje temeljnog prava na vlasništvo iz članka 17. Povelje, čiji su dio prava intelektualnog vlasništva.

(24) Međutim, dionici su u okviru savjetovanja ukazali na nesigurnost u području prava na informacije i zatražili dodatne smjernice u pogledu uvjeta, vrste informacija i odnosa sa zaštitom podataka s obzirom na koje bi se moglo poboljšati pravo na informacije među nositeljima prava i posrednicima.

(25) Sud je u predmetu C-597/19 utvrdio da pravo na informacije iz članka 8. stavka 1. Direktive 2004/48/EZ u korist nositelja prava predstavlja zaseban postupak u odnosu na postupak zbog povrede. Na pravo na informacije moguće se pozvati u zasebnom postupku jer nije uvijek moguće zatražiti sve relevantne informacije u okviru postupka u kojem se utvrdi da je povrijeđeno pravo intelektualnog vlasništva. Konkretno, moguće je da nositelj prava intelektualnog vlasništva za opseg povrede tog prava sazna tek nakon pravomoćnog okončanja tog postupka ([25]). Ostvarivanje prava na informaciju iz članka 8. stavka 1. Direktive 2004/48/EZ nije ograničeno na postupke kojima se utvrđuje je li pravo intelektualnog vlasništva povrijeđeno. Svrha zahtjeva za pružanje informacija iz članka 8. Direktive drukčija je od svrhe zahtjeva za pokretanje postupka radi utvrđivanja povrede prava intelektualnog vlasništva. U predmetu C-628/21 Sud je smatrao da bi, kad bi se na taj zahtjev za pružanje informacija primjenjivao isti standard dokazivanja kao i sudski postupak za utvrđivanje povrede prava intelektualnog vlasništva, zaseban postupak predviđen člankom 8. Direktive, koji je posebno obilježje prava Unije, izgubio velik dio svoje praktične korisnosti. Stoga je potrebno razlikovati funkciju zahtjeva za pružanje informacija u skladu s člankom 8. Direktive 2004/48/EZ od funkcije sudskog postupka za utvrđivanje povrede prava intelektualnog vlasništva.

(26) Još je jedan ključan element politike provedbe prava intelektualnog vlasništva plaćanje odgovarajuće naknade štete u slučaju sudskog utvrđenja povrede prava intelektualnog vlasništva kako je predviđeno člankom 13. Direktive 2004/48/EZ. Tijekom savjetovanja dionici su izjavili da naknada štete često nije primjerena za ispravljanje stvarne štete koju je pretrpio nositelj prava. Kako je Sud naveo u predmetu C-99/15, moralna šteta, kao što je šteta nanesena ugledu autora djela, ako je dokazana, sastavni je dio štete koja je autoru stvarno nanesena ([26]). Direktiva 2004/48/EZ primjenjuje se neovisno o sredstvima predviđenima, među ostalim, nacionalnim zakonodavstvom, ako su sredstva povoljnija za nositelje prava. Direktivom 2004/48/EZ utvrđuje se minimalni standard za provedbu prava intelektualnog vlasništva i ne sprečava se države članice da utvrde mjere kojima se

([22]) COM(2017) 708 final.
([23]) Vidjeti posebno presudu Suda od 27. ožujka 2014., *UPC Telekabel Wien,* C-314/12 ECLI:EU:C:2014:192 i presudu Suda od 15. rujna 2016., Tobias Mc Fadden, C-484/14 ECLI:EU:C:2016:689.
([24]) Presuda Suda od 27. travnja 2023., Castorama Polska i Knor, C-628/21, ECLI: EU:C:2023:342, točka 43.
([25]) Presuda Suda (peto vijeće) od 17. lipnja 2021., *M.I.C.M.*, C-597/19, ECLI:EU:C:2021:492.
([26]) Presuda Suda od 17. ožujka 2016., *Liffers,* C-99/15, ECLI:EU:C:2016:173, točka 17.

pruža veća zaštita, pod uvjetom da su u te mjere skladu s pravom Unije. Stoga činjenica da Direktiva 2004/48/EZ ne obvezuje države članice da predvide „kaznenu" naknadu štete ne bi trebala spriječiti uvođenje takve mjere na nacionalnoj razini.

(27) Uredbom (EU) br. 608/2013, zajedno s općim pravilima utvrđenima Uredbom (EU) br. 952/2013, koja se trenutačno revidira, carinskim se tijelima omogućuje zadržavanje ili zapljena robe za koju se sumnja da se njome povređuju prava intelektualnog vlasništva. Direktivom 2004/48/EZ zapljena robe dopušta se drugim tijelima kao mjera za očuvanje dokaza, a sud može naložiti uništenje te robe zbog odluke o meritumu. Za robu koju zadržavaju carinska tijela, ako posjednik robe osporava uništenje i nositelj prava pokrene sudski postupak, roba mora ostati u skladištu tijekom cijelog postupka. Tijekom savjetovanja s dionicima nositelji prava izrazili su zabrinutost u pogledu troškova povezanih sa skladištenjem i uništavanjem robe koju su carinska i druga nadležna tijela zaplijenila ili zadržala. Ti troškovi nisu ograničeni na skladištenje i uništavanje, nego uključuju i druge povezane troškove kao što su troškovi rukovanja, provjere i prijevoza. Nositelji prava smatraju da su u nekim slučajevima ti troškovi previsoki, a to bi ih moglo odvratiti od provedbe njihovih prava intelektualnog vlasništva ([27]).

(28) Važan aspekt uništenja robe kojom se povređuju prava intelektualnog vlasništva odnosi se na trošak tog uništenja za okoliš. Važno je da se skladištenje i uništavanje robe kojom se povređuju prava intelektualnog vlasništva provode na način kojim se izbjegava ugrožavanje zdravlja ljudi i okoliša. Ekološki sigurno zbrinjavanje robe kojom se povređuju prava intelektualnog vlasništva i dalje je visoko na dnevnom redu Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo. Osim toga, Svjetska carinska organizacija izradila je smjernice o ekološki prihvatljivom zbrinjavanju zadržane robe kojom se povređuju prava intelektualnog vlasništva. U EU-u recikliranje ili zbrinjavanje robe kojom se povređuju prava intelektualnog vlasništva koju su zadržala carinska tijela podliježu odluci carinskih tijela i dovršetku povezanih carinskih formalnosti. Potrebna je i suglasnost nositelja prava. Relevantni dionici trebaju učiniti sve što mogu kako bi zajamčili da se roba kojom se povređuju prava intelektualnog vlasništva zbrinjava na način siguran i prihvatljiv za okoliš.

(29) Aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva unosne su zbog visoke vrijednosti koja je često povezana s intelektualnim vlasništvom i zbog relativno niske razine rizika u smislu vjerojatnosti otkrivanja povreda i provedbe prava. Tako kriminalne organizacije aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva ponekad provode u kombinaciji s kaznenim djelima kao što su pranje novca, utaja poreza, trgovina ljudima i prisilni rad.

(30) Sud je u predmetu C-655/21 ([28]) presudio da se, kad države članice ispunjavaju svoje obveze na temelju Sporazuma TRIPS Svjetske trgovinske organizacije o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva („Sporazum TRIPS"), uključujući one koje proizlaze iz članka 61., mora smatrati da provode pravo Unije u smislu članka 51. stavka 1. Povelje. Među državama članicama postoje razlike u pogledu kaznenih sankcija u članku 61. Sporazuma TRIPS za namjerno krivotvorenje žigova ili piratstvo autorskih prava u komercijalno relevantnom opsegu. Na razini EU-a nisu ujednačene maksimalne kazne zatvora za najteže oblike takvih kaznenih djela, tj. ona koja su počinile kriminalne organizacije kako su definirane u članku 1. Okvirne odluke Vijeća 2008/841/PUP ([29]). Države članice potiču se da ponovno procijene jesu li kaznene sankcije koje su za takva kaznena djela dostupne u njihovu nacionalnom pravu dovoljno odvraćajuće u skladu s razinom kazni koje se primjenjuju na kaznena djela odgovarajuće težine kako bi se osigurala djelotvorna provedba i poštovalo načelo proporcionalnosti, uzimajući u obzir sudsku praksu Suda EU-a, uključujući predmet C-655/21. Od njih bi trebalo zatražiti i da procijene odgovaraju li kaznene sankcije za takva kaznena djela prouzročenoj šteti, a da istodobno osiguraju usklađenost s primjenjivim pravilima Unije i međunarodnim pravom, među ostalim u pogledu zaštite temeljnih prava svih uključenih strana.

([27]) EUIPO (2023.): *Storage and destruction of seized counterfeit goods in the EU*.

([28]) Presuda Suda Europske unije od 19. listopada 2023., C-655/21, *(G. ST. T.)*, ECLI:EU:C:2023:356.

([29]) Okvirna odluka Vijeća 2008/841/PUP od 24. listopada 2008. o borbi protiv organiziranog kriminala (SL L 300, 11.11.2008., str. 42., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_framw/2008/841/oj).

(31) Osim toga, neke države članice u okviru tijela za kazneni progon ili tužiteljstava nemaju jedinice specijalizirane za kaznena djela povezana s pravima intelektualnog vlasništva. To priječi djelotvornu prekograničnu suradnju u provedbi i nadležnim tijelima otežava zadržavanje znanja. Djelotvornost prekograničnih istraga kaznenih djela koja su počinile kriminalne organizacije mogla bi se povećati primjenom prikrivenih istražnih radnji (npr. presretanjem telefona i podataka te tajnim operacijama), vodeći računa o usklađenosti s primjenjivim pravilima Unije i međunarodnim pravom, među ostalim u pogledu zaštite temeljnih prava svih uključenih strana. U tom su kontekstu vrlo važne i financijske istrage, uključujući istrage praksi internetskog oglašavanja i upotrebe kriptovaluta ([30]), te dostatna specijalizacija nadležnih istražnih jedinica i tužitelja. Specijalizacijom relevantnih istražnih jedinica u državama članicama olakšalo bi se i osnivanje fokusnih skupina policije, carine i tužitelja na razini EU-a u suradnji s Agencijom Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva („Europol”), Europskim uredom za borbu protiv prijevara („OLAF”) i Eurojustom. Stoga bi trebalo što više poticati upotrebu specijaliziranih istražnih jedinica s odgovarajućim resursima i istodobno osiguravanje usklađenosti s primjenjivim pravilima prava Unije i međunarodnog prava, među ostalim za zaštitu temeljnih prava svih uključenih strana.

(32) Kad je riječ o provedbi prava intelektualnog vlasništva, tehnologije u nastajanju i tehnologije koje se brzo razvijaju mogu predstavljati izazove i nove mogućnosti. UI sustavi kao što su sustavi automatiziranog prepoznavanja sadržaja i algoritmi strojnog učenja mogu se upotrebljavati za prepoznavanje krivotvorenih ili piratskih proizvoda ili obrazaca povezanih s promicanjem ili distribucijom takvih proizvoda i mogu postati ključne tehnologije u borbi protiv aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva. Gospodarski subjekti potiču se da budu oprezni pri upotrebi UI sustava i da izbjegavaju unositi u sustav neotkrivene povjerljive informacije, znanje i iskustvo ili poslovne tajne jer bi ih to moglo spriječiti u dobivanju zaštite intelektualnog vlasništva za takve informacije u kasnijoj fazi. Svladavanje izazova i iskorištavanje prilika koje donosi umjetna inteligencija može biti kompliciranо, posebno za MSP-ove. Stoga se države članice i dionici iz industrije potiču da sudjeluju u izradi sveobuhvatnog kontrolnog popisa koji bi MSP-ovima trebao pružiti vrijedne uvide, smjernice i praktične strategije, promiču inovacije, štite intelektualno vlasništvo i osiguravaju odgovorno prihvaćanje tehnologija umjetne inteligencije u poslovnom okruženju EU-a.

(33) Tržište tehnologija za borbu protiv krivotvorenja i piratstva složeno je i brzo se razvija. Nositeljima prava moglo bi biti teško snaći se na tom tržištu i pronaći odgovarajuća tehnička rješenja ili pružatelje tehnologije. Međutim, nositeljima prava koji su voljni upotrebljavati tehnologije za borbu protiv krivotvorenja mogu pomoći resursi kao što su EUIPO-ov tehnološki vodič protiv krivotvorenja i piratstva. Tehnologija decentraliziranog vođenja evidencije transakcija (uključujući, ali ne ograničavajući se na tehnologije koje se temelje na lancima blokova) prikladna je za povećanje sljedivosti i transparentnosti lanca opskrbe, u skladu s digitalnom putovnicom za proizvode ([31]), a to može pomoći u utvrđivanju i zaustavljanju aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva. Tokenizirana evidencija koraka u lancu opskrbe zabilježena na lancu blokova nepromjenjiva je i transparentna, u njoj se dokumentiraju svaka transakcija i kretanje proizvoda te se može podnijeti kao dokaz u skladu s nacionalnim postupovnim pravom.

(34) Europska infrastruktura za usluge lanaca blokova („EBSI”) sastoji se od javne istorazinske mreže međusobno povezanih čvorišta koja upravljaju infrastrukturom usluga koja se temelji na lancu blokova. EBSI je koncipiran kao iterativan i usmjeren na manji broj posebnih primjera uporabe (primjene), koji se zatim s vremenom širi. Naposljetku, privatna poduzeća i organizacije moći će se pridružiti EBSI-ju i koristiti ga kao uslugu.

(35) EUIPO-ov europski autentifikator proizvoda i logističkih usluga („EBSI-ELSA”) je pilot-program za sustav utemeljen na lancu blokova koji bi povezao sve zainteresirane strane i njihove sustave kako bi se osigurala autentičnost proizvoda duž cijelog lanca opskrbe, a naposljetku i šire. Kad se roba poveže s infrastrukturom za blokaton, stvara se digitalni blizanac u kojem se pohranjuju informacije kojima se dokazuje njezina autentičnost. Time će se dionicima osigurati mogućnost prijenosa robe zajedno s njezinim virtualnim ekvivalentom, pri čemu će on imati nepromjenjiv digitalni potpis vlasnika robne marke. Sustav pruža i mogućnost razmjene digitalnih informacija sa stranama uključenima u logistički lanac, među ostalim s posrednicima i nadležnim tijelima.

([30]) Svaki oblik valute koji postoji digitalno ili virtualno i upotrebljava kriptografiju za osiguravanje transakcija.
([31]) COM(2022) 140 final, 30.3.2022., Komunikacija „Održivi proizvodi kao standard”.

(36) U nedavnoj Komunikaciji o tehnologiji Web 4.0 i virtualnim svjetovima ([32]) utvrđuje se strategija EU-a za tehnologiju Web 4.0, revolucionarna tehnološka tranzicija prema svijetu u kojem nema prepreka međusobnoj povezanosti. Očekuje se da će se s razvojem virtualnih svjetova pojaviti novi izazovi u pogledu provedbe prava intelektualnog vlasništva i utvrđivanja navodnih počinitelja povrede, npr. u vezi s nezamjenjivim tokenima („NFT”). Ti će izazovi iziskivati daljnje praćenje i dijalog s dionicima.

(37) NFT je digitalna imovina koja predstavlja jedinstvenost i autentičnost određenog digitalnog predmeta ili sadržaja na temelju tehnologije lanca blokova. Svaki NFT ima jedinstvenu kriptografsku identifikacijsku oznaku koja ga razdvaja od drugih, zbog čega su NFT-ovi rijetki i provjerljivi. NFT-ovi mogu, među ostalim, omogućiti stvarateljima da tokeniziraju i prodaju svoja (digitalna ili fizička) djela, a kupcima pružiti dokaz o jedinstvenosti predmeta i mogućnosti da na siguran i decentraliziran način trguju tom imovinom ili je prezentiraju na internetskim platformama. Međutim, vlasništvo nad NFT-om ne predstavlja vlasništvo nad temeljnom imovinom koja je u njemu sadržana ili na koju se odnosi. Iako vlasnik NFT-a općenito ima isključiva prava nad samim NFT-om (a time i pravo na prijenos, prodaju ili prikazivanje tokeniziranog prikaza imovine), vlasništvo nad NFT-om ne podrazumijeva nužno nikakva prava u pogledu izvorne fizičke ili digitalne imovine jer je i dalje riječ o različitim pravnim konceptima.

(38) Komisija i EUIPO osnovali su 1. siječnja 2021. Fond za MSP-ove ([33]), koji pruža financijsku potporu MSP-ovima pogođenima pandemijom bolesti COVID-19 i agresivnim ratom Rusije protiv Ukrajine kako bi se MSP-ovima pomoglo da upravljaju svojim portfeljima intelektualnog vlasništva. Kako bi se dodatno pružila potpora MSP-ovima u provedbi njihovih prava intelektualnog vlasništva, iz Fonda za MSP-ove 2024. se nadoknađuju i troškovi početnog savjetovanja sa stručnjakom za uslugu IP Scan Enforcement ([34]) kojeg je imenovao nacionalni ured za intelektualno vlasništvo (vrijednosni kupon za uslugu IP Scan Enforcement). To savjetovanje i smjernice uključuju preporuke mjera za rješavanje postojećih povreda prava intelektualnog vlasništva i sprečavanje mogućih budućih povreda. Vrijednosni kupon za uslugu IP Scan Enforcement ne uključuje formalne provedbene aktivnosti, kao što je sastavljanje pisanih naloga o zabrani ili prestanku aktivnosti povrede ili podnošenje sudskih tužbi. Zahvaljujući tom dodatnom alatu MSP-ovi mogu dobiti savjete ili smjernice u sljedećim situacijama: i. ako MSP postane svjestan da je treća strana povrijedila njegovo pravo intelektualnog vlasništva; ii. ako postoji rizik da ga treća strana optuži za navodnu povredu imovine intelektualnog vlasništva treće strane; ili iii. ako MSP mora poduzeti preventivne mjere povezane s provedbom prava intelektualnog vlasništva.

(39) Budući da se svjetsko gospodarstvo sve više digitalizira, povećava se rizik od nezakonitog pribavljanja, korištenja i otkrivanja neobjavljenog praktičnog znanja i iskustva te poslovnih informacija (poslovne tajne) putem kibernetičkih napada. Takvi kibernetički napadi uključuju obavljanje gospodarske aktivnosti usmjerene na pribavljanje poslovnih tajni koje bi se kasnije mogle zaštititi kao intelektualno vlasništvo. MSP-ovi su izloženiji kibernetičkim napadima nego veća poduzeća zbog nedovoljne informiranosti o kibernetičkoj sigurnosti i nedovoljno strogih mjera za zaštitu kibernetičke sigurnosti. Kibernetički napadi MSP-ovima uzrokuju i ozbiljnu gospodarsku štetu i narušavaju njihovu ukupnu konkurentnost. Kako je najavljeno u akcijskom planu za intelektualno vlasništvo iz 2020., Komisija priprema skup alata za informiranje MSP-ova kako bi im pomogla da spriječe kibernetičke napade na poslovne tajne ili reagiraju na njih.

(40) Većina europskih građana tvrdi da dobro razumije pojam prava intelektualnog vlasništva, a još veća većina (93 %) smatra da je ta prava važno zaštititi. Europska je javnost općenito svjesna negativnih učinaka krivotvorenja, pri čemu velika većina (oko 80 %) Europljana smatra da aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva: i. podupiru neetičko ponašanje i kriminalne organizacije; ii. utječu na poduzeća i ugrožavaju radna mjesta; i iii. predstavljaju prijetnju zdravlju, sigurnosti i okolišu. Unatoč tome, više od četvrtine mladih Europljana (u dobi od 15 do 24 godine) namjerno je kupilo barem jedan krivotvoreni proizvod na internetu ([35]), što pokazuje potrebu za ciljanim mjerama kako bi se taj trend zaustavio i dodatno poboljšalo prikupljanje dokaza i informiranost o zdravstvenim i sigurnosnim rizicima koje mogu predstavljati kupljeni krivotvoreni proizvodi. U tom je kontekstu EUIPO osnovao mrežu stručnjaka iz ministarstava obrazovanja država članica i predstavnika nacionalnih ureda za intelektualno vlasništvo kako bi se okupili relevantni donositelji odluka i oblikovao zajednički pristup intelektualnom vlasništvu u obrazovanju. Jedan je od najvidljivijih rezultata te mreže projekt „Ideas Powered @ School”, u čijem se okviru izrađuju i prikupljaju materijali za obrazovanje i osposobljavanje o intelektualnom vlasništvu.

([32]) Komunikacija Komisije od 11. srpnja 2023. „Inicijativa EU-a o tehnologiji Web 4.0 i virtualnim svjetovima: prednost u pripremi za sljedeću tehnološku tranziciju”, COM(2023) 442.

([33]) Prilog II. Provedbenoj odluci Komisije C(2023) 1119 – Poboljšanje konkurentnosti poduzeća, osobito MSP-ova, te podupiranje njihova pristupa tržištima.

([34]) Stručnjaci za uslugu IP Scan Enforcement stručnjaci su koje imenuju uredi za intelektualno vlasništvo država članica kako bi MSP-ovima davali početne savjete o provedbi prava intelektualnog vlasništva u slučaju povrede tih prava ili o tome kako da sami ne povrijede tuđa prava intelektualnog vlasništva.

([35]) EUIPO: *European citizens and intellectual property: percepcija, svijest i ponašanje* (2023.).

(41) Za učinkovitost i djelotvornost rada nadležnih tijela, kao što su carinska tijela, policija i državna odvjetništva, ona moraju imati potrebno temeljito znanje o zaštiti i provedbi prava intelektualnog vlasništva te uvijek biti ukorak s najnovijim trendovima i tehnološkim dostignućima u tom području. S tim su ciljem EUIPO i Agencija EU-a za osposobljavanje u području izvršavanja zakonodavstva („CEPOL”) već osnovali Virtualni centar za osposobljavanje o pravima intelektualnog vlasništva za carinska tijela, policijske službe, državna odvjetništva i tijela za nadzor tržišta. Osim toga, EUIPO i CEPOL izradili se prilagođene resurse i materijale za osposobljavanje tih tijela i skupina. Osim toga, na zahtjev države članice nadležnim nacionalnim tijelima može se pružiti tehnička potpora u skladu s Uredbom (EU) 2021/240.

(42) Trgovina krivotvorenim farmaceutskim proizvodima u EU-u posljednjih je godina u porastu ([36]), a lijekovi su 2020. bili sedma po redu kategorija proizvoda koji su se najčešće zapljenjivali na vanjskoj granici EU-a. Krivotvoreni farmaceutski proizvodi također se široko oglašavaju i nude na prodaju na internetu. Često sadržavaju toksične sastojke, sastojke loše kvalitete ili pogrešne doze sastojaka, pa se također smatraju krivotvorenim lijekovima u skladu s Direktivom 2001/83/EZ Europskog parlamenta i Vijeća ([37]). Potrošačima je potrebno pomoći da prepoznaju koje internetske stranice prodaju krivotvorene farmaceutske proizvode. Unatoč tome što su pravila o zajedničkom logotipu koji potrošačima omogućuje identifikaciju zakonitih internetskih ljekarni od 2011. godine utvrđena Direktivom 2001/83/EZ, osviještenost potrošača u tom je području i dalje vrlo niska.

(43) Cilj je izvješća Komisije o zaštiti i provedbi prava intelektualnog vlasništva u trećim zemljama ([38]) informirati nositelje prava, posebno MSP-ove, o mogućim rizicima za njihova prava intelektualnog vlasništva pri obavljanju poslovnih aktivnosti u određenim zemljama izvan EU-a. Njime im se nastoji omogućiti da osmisle poslovne strategije i operacije za zaštitu vrijednosti svoje nematerijalne imovine kao što je intelektualno vlasništvo. Komisija je osnovala službe za pomoć MSP-ovima u području prava intelektualnog vlasništva u Kini, Latinskoj Americi, jugoistočnoj Aziji, Indiji i Africi kako bi pružila potporu poduzećima iz EU-a koja žele u tim regijama zaštititi i provoditi svoja prava intelektualnog vlasništva. Te službe pomažu gospodarskim subjektima iz EU-a da se upoznaju s pravnim okruženjem u tim regijama prije nego što ondje započnu s poslovnim aktivnostima.

(44) Redoviti popis Komisije za praćenje krivotvorenja i piratstva sadržava primjere prijavljenih tržišta ili pružatelja usluga čiji se gospodarski subjekti ili vlasnici nalaze izvan EU-a, a koji navodno sudjeluju u krivotvorenju i piratstvu, olakšavaju ih ili od njih ostvaruju korist. Cilj je tog popisa za praćenje potaknuti gospodarske subjekte i vlasnike, kao i nadležna nacionalna tijela i vlade da poduzmu potrebne mjere za smanjenje dostupnosti robe ili usluga kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva na tim tržištima. Popisom za praćenje nastoji se potrošačima ukazati na rizike povezane s okolišem i sigurnošću proizvoda i druge rizike kupnje s potencijalno problematičnih tržišta. Popis za praćenje priprema se u suradnji s Europolom i EUIPO-om, čije stručno znanje, posebno o društvenim mrežama i internetskim platformama, doprinosi izradi detaljnije analize trendova i izazova povezanih s piratstvom i krivotvorenjem internetskih usluga trećih zemalja i mjera koje se u vezi s tim poduzimaju.

(45) Povećanje broja zona slobodne trgovine izvan EU-a moglo bi olakšati prodaju navodno krivotvorene i piratske robe jer zone slobodne trgovine: i. pružaju izuzeća od carina i poreza; ii. imaju jednostavnije administrativne postupke; i iii. omogućuju bescarinski uvoz sirovina, strojeva, dijelova i opreme. Neki gospodarski subjekti mogli bi iskoristiti nedovoljni nadzor, neodgovarajuće provjere i nedostatak transparentnosti u zonama slobodne trgovine za obavljanje aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva. Kako bi se stanje poboljšalo, Vijeće Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD) donijelo je 2019. Preporuku o suzbijanju nezakonite trgovine: povećanje transparentnosti u zonama slobodne trgovine. Ta preporuka sadržava Prilog o Kodeksu ponašanja za čiste zone slobodne trgovine, koji uključuje preporuke za gospodarske subjekte u zonama slobodne

([36]) Studija EUIPO-a i OECD-a o trgovini krivotvorenim farmaceutskim proizvodima.

([37]) Direktiva 2001/83/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 6. studenog 2001. o zakoniku Zajednice o lijekovima za humanu primjenu (SL L 311, 28.11.2001., str. 67., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2001/83/oj).

([38]) SWD(2023) 153 final: Izvješće o zaštiti i provedbi prava intelektualnog vlasništva u trećim zemljama.

trgovine o tome kako u tim zonama smanjiti dostupnost nezakonite robe. Ta je preporuka OECD-a naknadno potvrđena Odlukom Vijeća ([39]). U interesu je nositelja prava i potrošača u EU-u da gospodarski subjekti u zonama slobodne trgovine u EU-u: i. poštuju Kodeks ponašanja za čiste zone slobodne trgovine; ii. poboljšaju transparentnost svojih zona slobodne trgovine; i iii. pomognu smanjiti dostupnost robe za koju se sumnja da se njome povređuju prava intelektualnog vlasništva u svojim zonama slobodne trgovine.

(46) Ključno je da države članice i dionici razmjenjuju relevantne informacije o daljnjem postupanju na temelju ove Preporuke i njezinoj provedbi. EUIPO, koji ima središnju ulogu u radu EU-a na borbi protiv krivotvorenja i poboljšanju provedbe prava intelektualnog vlasništva, trebao bi podupirati širenje, provedbu i praćenje ove Preporuke. EUIPO bi trebalo poticati da na temelju svojeg širokog stručnog znanja i mreže predstavnika javnog i privatnog sektora pomaže u prikupljanju informacija, praćenju dobre prakse i uspostavu veza s njegovom mrežom kako bi se među svim relevantnim dionicima povećala prekogranična suradnja u provedbi. Budući da su postupci alternativnog rješavanja sporova jednostavno, brzo i jeftino izvansudsko rješenje za sporove u vezi s intelektualnim vlasništvom, potrebno je proširiti i promicati njihovu upotrebu. EUIPO-ov Centar za mirenje mogao bi učinkovito obavljati takve zadaće.

(47) Kako bi se osiguralo poštovanje temeljnog prava na zaštitu pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka, kao i slobodno kretanje osobnih podataka, obrada osobnih podataka u kontekstu svih mjera poduzetih radi provedbe ove Preporuke trebala bi biti u potpunosti u skladu s pravilima o zaštiti podataka. Konkretno, trebala bi biti u potpunosti usklađena s Uredbom (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća ([40]) i Direktivom (EU) 2016/680 Europskog parlamenta i Vijeća ([41]) te bi je trebala pratiti nadležna nadzorna tijela.

(48) Ovom se Preporukom poštuju temeljna prava i načela priznata Poveljom. Točnije, ovom se Preporukom nastoji osigurati potpuna usklađenost članaka 8., 11., 16., 17., 47. i 49. Povelje.

(49) Zbog komplementarnosti ove Preporuke, Uredbe (EU) 2022/2065 i Preporuke (EU) 2023/1018, učinke ove Preporuke trebalo bi procijeniti, uzimajući u obzir nalaze EUIPO-a, najkasnije tri godine nakon donošenja ove Preporuke,

DONIJELA JE OVU PREPORUKU:

Poglavlje 1.

OPĆE ODREDBE

SVRHA

1. Ovom se Preporukom potiču države članice, uključujući nadležna nacionalna tijela, nositelje prava i druge gospodarske subjekte, uključujući pružatelje posredničkih usluga, da u skladu s ovom Preporukom poduzmu djelotvorne, primjerene i razmjerne mjere za borbu protiv aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva u internetskom i izvanmrežnom okruženju. Pri provedbi svih preporučenih mjera iz ove Preporuke države članice trebale bi osigurati poštovanje prava i obveza na temelju prava Unije, posebno članka 52. Povelje.

([39]) COM(2019) 294 final.

([40]) Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka) (SL L 119, 4.5.2016., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj).

([41]) Direktiva (EU) 2016/680 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka od strane nadležnih tijela u svrhe sprečavanja, istrage, otkrivanja ili progona kaznenih djela ili izvršavanja kaznenih sankcija i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Okvirne odluke Vijeća 2008/977/PUP (SL L 119, 4.5.2016., str. 89., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2016/680/oj).

2. Ovom se Preporukom podsjeća na obveze država članica, nositelja prava, pružatelja posredničkih usluga i primatelja tih usluga u skladu s pravom Unije, posebno direktivama 98/44/EZ ([42]), 98/71/EZ ([43]), 2000/31/EZ ([44]), 2001/29/EZ, 2002/58/EZ ([45]), 2004/48/EZ, (EU) 2015/2436 ([46]), i (EU) 2019/790 ([47]) te uredbama (EZ) br. 1610/96 ([48]), (EZ) br. 469/2009 ([49]), (EU) br. 608/2013, (EU) 2017/1001 ([50]) i (EU) 2022/2065 Europskog parlamenta i Vijeća.

3. Ovom se Preporukom ne preporučuju nikakve mjere unutar područja primjene obvezujućih odredaba prava Unije niti se nastoje tumačiti te obvezujuće odredbe. Ako se čini da postoji sukob ili preklapanje između Preporuke i bilo koje obvezujuće odredbe prava Unije, tada se primjenjuje obvezujuća odredba prava Unije.

4. Preporuka se ne primjenjuje na zakonitu trgovinu, uključujući:

(a) ako su relevantna prava iscrpljena u smislu članka 15. Direktive (EU) 2015/2436, članka 15. Uredbe (EU) 2017/1001, članka 15. Direktive 98/71/EZ, članka 21. Uredbe (EZ) br. 6/2002 i Direktive 2001/29/EZ, Direktive (EU) 2019/790 i Direktive 2004/48/EZ;

(b) svaku zakonitu uporabu sadržaja, kao što je upotreba sadržaja zaštićenog autorskim pravom uz ograničenja i iznimke.

DEFINICIJE

5. Za potrebe ove Preporuke, primjenjuju se sljedeće definicije:

(a) „aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva" znači aktivnosti kao što su proizvodnja, promidžba, prodaja ili distribucija krivotvorene robe koja je predmet radnje kojom se povrjeđuje žig, patent ili oznaka zemljopisnog podrijetla te piratske robe ili sadržaja koji su predmet djela kojim se povrjeđuje dizajn ili autorsko pravo, uključujući s tim povezane usluge, ako se te radnje provode u komercijalno relevantnom opsegu radi ostvarivanja izravne ili neizravne gospodarske ili komercijalne koristi;

(b) „gospodarski subjekti" znači proizvođači, ovlašteni zastupnici, uvoznici, distributeri, pružatelji usluga provođenja narudžbi ili bilo koja druga fizička ili pravna osoba, uključujući nositelje prava i pružatelje posredničkih usluga;

([42]) Direktiva 98/44/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 1998. o pravnoj zaštiti biotehnoloških izuma (SL L 213, 30.7.1998., str. 13., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1998/44/oj).

([43]) Direktiva 98/71/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. listopada 1998. o pravnoj zaštiti dizajna (SL L 289, 28.10.1998., str. 28., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1998/71/oj).

([44]) Direktiva 2000/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 8. lipnja 2000. o određenim pravnim aspektima usluga informacijskog društva na unutarnjem tržištu, posebno elektroničke trgovine („Direktiva o elektroničkoj trgovini") (SL L 178, 17.7.2000., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2000/31/oj).

([45]) Direktiva 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 12. srpnja 2002. o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti u području elektroničkih komunikacija (Direktiva o privatnosti i elektroničkim komunikacijama) (SL L 201, 31.7.2002., str. 37., ELI: ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2002/58/oj).

([46]) Direktiva (EU) 2015/2436 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2015. o usklađivanju zakonodavstava država članica o žigovima (preinaka) (SL L 336, 23.12.2015., str. 1., ELI:http://data.europa.eu/eli/dir/2015/2436/oj).

([47]) Direktiva (EU) 2019/790 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o autorskom pravu i srodnim pravima na jedinstvenom digitalnom tržištu i izmjeni direktiva 96/9/EZ i 2001/29/EZ (SL L 130, 17.5.2019., str. 92., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/790/oj).

([48]) Uredba (EZ) br. 1610/96 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 1996. o uvođenju svjedodžbe o dodatnoj zaštiti za sredstva za zaštitu bilja (SL L 198, 8.8.1996., str. 30., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1996/1610/oj).

([49]) Uredba (EZ) br. 469/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 6. svibnja 2009. o svjedodžbi o dodatnoj zaštiti za lijekove (kodificirana verzija) (SL L 152, 16.6.2009., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/469/oj).

([50]) Uredba (EU) 2017/1001 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2017. o žigu Europske unije (SL L 154, 16.6.2017., str. 1., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1001/oj).

(c) „pružatelj posredničkih usluga” znači gospodarski subjekt koji pruža uslugu koju može upotrebljavati jedna ili više osoba u svrhu aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva i koji nije nužno u posebnom odnosu, na primjer putem ugovorne veze, s tim drugim osobama i može uključivati, prema potrebi, usluge koje pružaju pružatelji usluga prijevoza i logistike, pružatelji platnih usluga, pružatelji usluga društvenih medija i pružatelji naziva domene ([51]);;

(d) „pružatelj usluga društvenih medija” znači pružatelj posredničkih usluga koje korisnicima omogućuju stvaranje, dijeljenje ili interakciju sa sadržajem, informacijama ili komunikacijom na internetu;

(e) „pružatelj usluga prijevoza i logistike” znači posrednik koji organizira i/ili obavlja prijevoz robe od mjesta podrijetla, npr. otpremnik do odredišta, npr. primatelj, brodom, teglenicom, cestom, željeznicom ili zračnim teretom ili drugim prijevoznim sredstvima;

(f) „nadležna tijela” znači javna tijela s nadležnostima povezanima s istragom i/ili provedbom prava intelektualnog vlasništva na nacionalnoj razini i razini EU-a.

Poglavlje 2.

POTICANJE SURADNJE, KOORDINACIJE I RAZMJENE INFORMACIJA RADI ZAŠTITE INOVACIJA I ULAGANJA

Poticanje suradnje putem dobrovoljnih instrumenata

6. Nositelje prava i pružatelje posredničkih usluga potiče se na:

(a) sudjelovanje u instrumentima za dobrovoljnu suradnju na razini EU-a ili na nacionalnoj razini, kao što su Memorandum o razumijevanju o krivotvorenju i memorandum o razumijevanju o oglašavanju;

(b) sudjelovanje u postupku modernizacije Memoranduma o razumijevanju o krivotvorenju i Memoranduma o razumijevanju o oglašavanju te poštovanje moderniziranih memoranduma o razumijevanju nakon uspostave.

7. Države članice potiču se da promiču sudjelovanje gospodarskih subjekata, kao što su pružatelji posredničkih usluga, uključujući tržišta e-trgovine, pružatelje usluga prijevoza i logistike, pružatelje platnih usluga, pružatelje usluga društvenih medija, pružatelje usluga naziva domene i dionike iz sektora internetskog oglašavanja, u tim instrumentima dobrovoljne suradnje te u modernizaciji Memoranduma o razumijevanju o krivotvorenju i Memoranduma o razumijevanju o oglašavanju, uključujući njihovu moguću preobrazbu u kodekse ponašanja u skladu s člancima 45. i 46. Uredbe (EU) 2022/2065.

Jačanje uloge potpisnika Memoranduma o razumijevanju o krivotvorenju kao „pouzdanih prijavitelja”

8. Nositelje prava i njihove predstavnike koji su potpisnici Memoranduma o razumijevanju o krivotvorenju potiče se da podnesu zahtjev za status pouzdanih prijavitelja kako bi imali koristi od posebnog postupanja iz Uredbe (EU) 2022/2065 u pogledu prijava koje podnose pouzdani prijavitelji u mjeri u kojoj ispunjavaju zahtjeve iz članka 22. stavka 2. Uredbe (EU) 2022/2065.

Pružatelji usluga prijevoza i logistike: Sprečavanje zlouporabe njihovih usluga za aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva

9. Kako bi se spriječila zlouporaba njihovih usluga za aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva, bez obzira na to je li riječ o robi koja ulazi u EU ili trgovini unutar EU-a, pružatelje usluga prijevoza i logistike koji imaju izravne ugovorne odnose s otpremnikom ili primateljem potiče se da u potpunosti primjenjuju sljedeće dobre prakse u skladu s pravom Unije, među ostalim za obradu osobnih podataka:

(a) da u svojim uvjetima poslovanja jasno navedu:

1. u kojim okolnostima, u skladu s primjenjivim zakonima i propisima, imaju pravo otvoriti i pregledati pošiljku radi procjene sadržava li pošiljka robu kojom se povređuju prava intelektualnog vlasništva;

([51]) Vidjeti presudu Suda od 27. ožujka 2014., *UPC Telekabel*, C-314/12, ECLI:EU:C:2014:192, točke 32. i 35., presudu Suda (treće vijeće) od 24. studenog 2011. i presudu Suda od 7. srpnja 2016., Tommy Hilfiger Licencing i dr., C-494/15, EU:C:2016:528, točku 23.

2. postupak obavješćivanja primatelja ili vlasnika robe o ishodu te ocjene u svim okolnostima, bez obzira na to jesu li pronađeni dokazi o robi kojom se povređuju prava intelektualnog vlasništva;

3. sredstva pravne zaštite i naknade koja su na raspolaganju primatelju ili vlasniku pošiljke ako su pošiljke otvorene i nema dokaza o robi kojom se povređuju prava intelektualnog vlasništva.

(b) da uspostave sustav za provjeru podataka povezanih s pošiljkom u cilju slanja pouzdanih podataka prije dolaska carinskim tijelima na njihov zahtjev, čime se doprinosi učinkovitoj carinskoj procjeni rizika od aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva. Takva provjera uključivala bi, u mjeri u kojoj je to praktično, sljedeće elemente:

1. provjeru dostavljenih podataka o trgovačkom društvu, u mjeri u kojoj su oni javno dostupni i besplatni;

2. usporedbu informacija pošiljatelja i primatelja s podacima koji su javno dostupni i besplatni te koji pomažu u otkrivanju nezakonite robe i mogućih povreda prava intelektualnog vlasništva.

Pružatelji platnih usluga: Sprečavanje zlouporabe njihove usluge za aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva

10. Kako bi se spriječila zlouporaba njihovih usluga za aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva, pružatelje platnih usluga potiče se da primjenjuju sljedeće dobre prakse:

(a) da u svojim uvjetima, kao razlog za suspenziju ili raskid ugovora s prodavateljima, jasno navedu svaki nalaz, uključujući od strane nadležnog tijela, o korištenju njihovih platnih usluga za aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva;

(b) da uspostave mehanizme obavješćivanja kojima se nositeljima prava koji se koriste njihovim platnim uslugama omogućuje obavješćivanje o svim aktivnostima kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva;

(c) ako je to tehnički i gospodarski izvedivo, da uspostave informacijski sustav kako bi se omogućila identifikacija gospodarskih subjekata koji se bave aktivnostima kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva u različitim platnim uslugama, ako je jedan pružatelj platnih usluga prekinuo svoje usluge s takvim gospodarskim subjektima zbog aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva;

(d) da razmjenjuju informacije s drugim pružateljima platnih usluga o trendovima u vezi s povredama intelektualnog vlasništva i uvedu posebne mjere protiv ponovljene zlouporabe njihovih usluga, posebno ako je nadležno tijelo utvrdilo da su njihove usluge korištene za aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva.

11. Svaka obrada osobnih podataka trebala bi se provoditi u potpunosti u skladu s pravom Unije. Ova Preporuka ne bi trebala dovesti do zahtjeva za pružatelje platnih usluga da uvedu sustav za filtriranje bilo kakvih ili svih plaćanja koja se prenose njihovim uslugama za sve klijente.

Pružatelji usluga društvenih medija: Sprečavanje zlouporabe njihovih usluga za aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva

12. Kako bi se spriječila zlouporaba njihovih usluga za aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva, pružatelje usluga društvenih medija potiče se da primjenjuju sljedeće dobre prakse:

(a) da pruže potporu nositeljima prava, posebno nositeljima žigova, i nadležnim tijelima u borbi protiv nezakonite uporabe njihovih žigova u imenima računa na društvenim mrežama, posebno u privatnim komunikacijama ili zatvorenim grupama, među ostalim pružanjem provjerenih računa nositeljima žigova;

(b) da uspostave odgovarajuće sustave za identifikaciju fizičkih ili pravnih osoba koje navodno zloupotrebljavaju svoje usluge za obavljanje aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva i poduzimanje potrebnih mjera nakon njihove identifikacije;

(c) da uspostave politike kojima se administratori skupina na društvenim mrežama informiraju o riziku od toga da korisnici društvenih mreža povrijede prava intelektualnog vlasništva u privatnoj komunikaciji ili zatvorenim grupama.

13. Svaka obrada osobnih podataka trebala bi se provoditi u potpunosti u skladu s pravom Unije. Ova Preporuka ni na koji način ne utječe na zakonito korištenje usluge i ne bi trebala dovesti do toga da pružatelji usluga društvenih medija poduzimaju mjere koje bi utjecale na slobodu izražavanja i informiranja korisnika njihovih usluga.

Pružatelji naziva domena: osiguravanje zaštite prava intelektualnog vlasništva u sustavu naziva domena

14. Registri naziva vršnih domena i subjekti koji pružaju usluge registracije naziva domena s poslovnim nastanom u EU-u i/ili nude usluge u EU-u potiču se na provedbu sljedećih dobrih praksi:

    (a) da u svojim uvjetima predvide da nalaz nadležnog tijela o aktivnostima kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva u vezi s nazivom domene ili njezinom uporabom može dovesti do prestanka registracije i/ili suspenzije i brisanja dodjele naziva domene;

    (b) da podnositeljima registracije tijekom postupka registracije osiguraju poveznice na relevantne javno dostupne registre intelektualnog vlasništva koji se mogu pretraživati na internetu kako bi im se omogućilo da provjere naziv domene u slučaju mogućih sukoba s registriranim pravima intelektualnog vlasništva. U tom se pogledu registri naziva vršnih domena uspostavljeni u EU-u i/ili koji nude usluge u EU-u potiču na suradnju s EUIPO-om na temelju dobrovoljnih sporazuma kako bi se za vršne domene pod njihovom upravom replicirao postojeći sustav informiranja i upozoravanja kojim trenutačno upravlja EUIPO i EURid za žigove EU-a i vršnu.eu domenu te obuhvatile i registrirane oznake zemljopisnog podrijetla;

    (c) da osiguraju postupke provjere podataka o registraciji naziva domena upotrebom npr. rješenja za elektroničku identifikaciju i/ili javno dostupnih registara, kao što su državne matice i trgovački registri, kako bi se provjerio identitet podnositelja registracije uz potpuno poštovanje prava na zaštitu podataka;

    (d) da poduzmu dobrovoljne mjere za otkrivanje netočnih registracijskih podataka za postojeće nazive domena i daju podnositeljima registracije razuman rok za ispravak ili dopunu takvih podataka, nakon čega se može izdati obavijest o suspenziji delegiranja njihova naziva domene.

15. Kada se traži pristup podacima o registraciji naziva domena koji su osobni podaci, registri naziva vršnih domena i subjekti koji pružaju usluge registracije naziva domena s poslovnim nastanom u EU-u i/ili nude usluge u EU-u potiču se da kao zakonite tražitelje pristupa priznaju sve fizičke ili pravne osobe koje podnesu zahtjev za pravo na informacije u skladu s Direktivom 2004/48/EZ.

16. S obzirom na reviziju sustava oznaka zemljopisnog podrijetla poljoprivrednih proizvoda i novog sustava oznaka zemljopisnog podrijetla za obrtničke i industrijske proizvode koji će se u potpunosti primjenjivati od prosinca 2025. ([52]), EUIPO se potiče da postojeći sustav obavješćivanja i upozoravanja proširi i na oznake zemljopisnog podrijetla.

17. Podnositelji registracije trebali bi imati pravo na žalbu protiv svake suspenzije ili brisanja naziva domene koji su registrirali.

18. Svaka obrada osobnih podataka trebala bi se provoditi u potpunosti u skladu s pravom Unije.

Imenovanje jedinstvene kontaktne točke za provedbu prava intelektualnog vlasništva

19. Nadležna tijela, nositelje prava i pružatelje posredničkih usluga potiče se da odrede kontaktnu točku za provedbu prava intelektualnog vlasništva i da je jasno navedu na svojim internetskim stranicama i drugim relevantnim komunikacijskim kanalima. Dodatno ih se potiče da se koriste IPEP-om kako bi podijelili svoju kontaktnu točku za provedbu prava intelektualnog vlasništva.

([52]) Uredba (EU) 2023/2411 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. listopada 2023. o zaštiti oznaka zemljopisnog podrijetla za obrtničke i industrijske proizvode i izmjeni uredbi (EU) 2017/1001 i (EU) 2019/1753 (SL L, 2023/2411, 27.10.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2411/oj).

Promicanje postojećih alata za olakšavanje suradnje i razmjene informacija

20. Države članice potiču se na promicanje upotrebe tehničkih alata za olakšavanje koordinacije, razmjene informacija i komunikacije između nositelja prava i nadležnih tijela:

(a) poticanjem upotrebe IPEP-a za sigurnu razmjenu informacija, među ostalim među nositeljima prava za podnošenje elektroničkih zahtjeva za djelovanje (e-AFA) putem portala za gospodarske subjekte, koji može biti portal za gospodarske subjekte IPEP-a za COPIS ([53]) ili jedan od nacionalnih portala koje su razvile države članice;

(b) poticanjem tijela za nadzor tržišta da se koriste sustavom ICSMS i svih nadležnih tijela na upotrebu portala Safety Gate za označivanje i priopćavanje proizvoda koji bi mogli biti krivotvoreni ili piratizirani;

(c) poticanjem nacionalnih pravosudnih tijela da pogledaju zbirku ključnih presuda o izvršenju koju je uspostavio EUIPO.

21. Ako relevantna nadležna tijela, uključujući tijela za nadzor tržišta, nedovoljno upotrebljavaju te alate, države članice potiču se da namijene potrebne ljudske i tehničke resurse kako bi se povećala njihova upotreba.

22. EUIPO se potiče da produbi suradnju s dodatnim partnerima u razmjenama u okviru IPEP-a, uključujući posrednike kao što su pružatelji platnih usluga.

Promicanje učinkovite razmjene informacija među svim akterima u lancu vrijednosti

23. Države članice potiču se na razmjenu obavještajnih podataka i podataka o novim trendovima u krivotvorenju i piratstvu, zapljenama, procjenama rizika, popisima internetskih stranica za koje nadležna tijela smatraju da obavljaju aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva (internetske stranice kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva) te dobre prakse za borbu protiv aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva, kako je predviđeno pravom Unije. Trebale bi ih dijeliti s tijelima EU-a koja djeluju u tom području, kao što su OLAF, Europol, EUIPO i Komisija, koristeći dostupne pravne i tehničke alate na najbolji mogući način.

24. Gospodarski subjekti potiču se na razmjenu informacija s nadležnim tijelima u skladu s pravom Unije, među ostalim o podrijetlu i kanalima distribucije aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva, kao i o taktici i ponašanju navodnih počinitelja povreda. Potiče ih se i da istraže nove načine za razmjenu informacija o osobama koje opetovano sudjeluju u aktivnostima kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva na internetu ili izvan njega.

25. Relevantna nadležna tijela potiču se na razmjenu ili dijeljenje, spontano ili na poseban zahtjev, svih strateških ili tehničkih informacija na nacionalnoj razini i razini EU-a, čime se doprinosi njihovoj analizi rizika i drugih obavještajnih informacija s pomoću alata koji su im stavljeni na raspolaganje ([54]).

26. Relevantna tijela EU-a i nadležna tijela potiču se da analiziraju mogućnost da svoju analizu rizika i druge obavještajne sustave učine javno dostupnima i interoperabilnima kako bi se omogućilo pretraživanje mogućih zajedničkih značajki s prethodnim povredama intelektualnog vlasništva i kaznenim djelima povezanima s intelektualnim vlasništvom. U tom se pogledu EUIPO potiče da podrži prikupljanje podataka, pretraživanje podataka te stvaranje i upotrebu podatkovnih ploča u okviru rada Tehničke skupine za provedbu prava intelektualnog vlasništva i razmjenu podataka.

([53]) COPIS (sustav protiv krivotvorenja i piratstva) je baza podataka EU-a koju je uspostavila Komisija u skladu s Uredbom (EU) br. 608/2013 i koja carinskim tijelima omogućuje da ispune svoje pravne obveze koje proizlaze iz Uredbe, obradom i pohranom zahtjeva za poduzimanje mjera i evidencija o povredama te upravljanjem tim zahtjevima i evidencijama o povredama koje sadržavaju relevantne informacije o robi čije je puštanje suspendirano ili zadržanoj robi.

([54]) Npr. COPIS kako je utvrđeno u Uredbi (EU) br. 608/2013 o mjerama za zaštitu prava intelektualnog vlasništva na granicama; carinski informacijski sustav kako je utvrđen u Uredbi (EZ) br. 515/97 o uzajamnoj pomoći upravnih tijela država članica i o suradnji potonjih s Komisijom radi osiguravanja pravilne primjene propisa o carinskim i poljoprivrednim pitanjima; carinski informacijski sustav plus kako je utvrđen u Okvirnoj odluci Vijeća 2009/917/PUP o uporabi informacijske tehnologije u carinske svrhe; informacijski sustav Europola i portal za analizu podataka kako je utvrđen u Uredbi (EU) 2016/794 o Agenciji Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (Europol) itd.

27. Suradnja između EUIPO-a i različitih tijela povezanih s izvršavanjem zakonodavstva EU-a, uključujući Europol, OLAF, Agenciju Europske unije za suradnju u kaznenom pravosuđu („Eurojust”), Agenciju za europsku graničnu i obalnu stražu („Frontex”) i CEPOL, trebala bi nastaviti podupirati i pojednostavnjivati borbu protiv aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva. EUIPO bi trebao doprinijeti i podupirati jačanje mreže. Razmjena informacija među svim akterima na koje utječu aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva trebala bi biti u skladu s pravom Unije, uključujući pravila o tržišnom natjecanju, te s načelima utvrđenima u smjernicama o primjenjivosti članka 101. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na sporazume o horizontalnoj suradnji, posebno s načelima koja se odnose na razmjenu informacija i obradu osobnih podataka, pravo na privatnost i poslovanje te pravo na djelotvoran pravni lijek ([55]).

Povećavanje uključenosti tijela za nadzor tržišta u borbu protiv krivotvorenja

28. Države članice potiču se da tijelima za nadzor tržišta u svojim istragama povjere vještine i resurse za praćenje aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva.

29. Države članice potiču se na promicanje bolje koordinacije i suradnje između tijela za nadzor tržišta i drugih tijela zaduženih za provedbu prava intelektualnog vlasništva, posebno zahtijevanjem veće razmjene informacija i bolje koordinacije pri poduzimanju mjera za borbu protiv aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva. EUIPO se potiče da podupre tu suradnju osposobljavanjem, među ostalim za alate za razmjenu informacija, te zajedničkim djelovanjem za otkrivanje krivotvorina i prikupljanje dodatnih dokaza o zdravstvenim i sigurnosnim rizicima uzrokovanima krivotvorenim proizvodima.

Poglavlje 3.

UNAPREĐENJE POSTUPAKA PROVEDBE PRAVA INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA

Poticanje postupaka alternativnog rješavanja sporova

30. Nacionalni uredi za intelektualno vlasništvo, kada nude posredovanje, i drugi pružatelji usluga alternativnog rješavanja sporova potiču se na pružanje usluga mirenja za sporove povezane s intelektualnim vlasništvom, osim postupaka registracije i prigovora.

31. Registri naziva vršnih domena uspostavljeni u EU-u i/ili koji nude usluge u EU-u potiču se da predvide postupak alternativnog rješavanja sporova u kojem se može pozivati na prava intelektualnog vlasništva:

    (a) uzimajući u obzir međunarodnu dobru praksu u tom području, a posebno relevantne preporuke Svjetske organizacije za intelektualno vlasništvo kako bi se osiguralo da se što je više moguće izbjegnu špekulativne registracije i zlouporabe pri registraciji;

    (b) poštujući jedinstvena postupovna pravila u skladu s pravilima utvrđenima u ICANN-ovoj Jedinstvenoj politici rješavanja sporova u pogledu naziva domene.

32. Nakon postupka alternativnog rješavanja sporova odlučenog u korist nositelja prava koji se može smatrati konačnim ili protiv kojeg žalba nije dostupna, registar se potiče da na zahtjev povuče naziv domene ili ga prenese na stranku u čiju je korist odlučeno.

33. Svi postupci alternativnog rješavanja sporova trebali bi biti u skladu s primjenjivim pravom Unije ili nacionalnim pravom, među ostalim u vezi s obradom osobnih podataka, pravom na privatnost i poslovanje te pravom na djelotvoran pravni lijek.

Poticanje primjene dinamičnih sudskih naloga

34. Države članice potiču se da predvide mogućnost traženja sudskog naloga protiv počinitelja povrede ili određenog posredničkog pružatelja usluga, koji se može proširiti na aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva koje u trenutku podnošenja zahtjeva za izdavanje sudskog naloga još nisu utvrđene, ali se odnose na vrlo slične činjenične okolnosti koje dovode do navodne povrede relevantnog prava intelektualnog vlasništva.

([55]) Komunikacija Komisije – Smjernice o primjenjivosti članka 101. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na sporazume o horizontalnoj suradnji (SL C 259, 21.7.2023., str. 1.).

35. Gospodarski subjekti pozivaju se da dodatno razviju i upotrebljavaju tehnička rješenja kojima se identificiraju ponovljene povrede istog prava intelektualnog vlasništva koje je počinila ista fizička ili pravna osoba i na sličan način, na primjer zrcaljenjem internetskih stranica, upotrebom dominantnog elementa žiga na internetu ili izvan njega ili opetovanim skladištenjem krivotvorene robe u istom skladištu.

36. Pri uvođenju ili primjeni pravila o sudskim nalozima države članice potiču se da uzmu u obzir da mjere utvrđene u nalogu ne bi trebale predstavljati neopravdano opterećenje za adresate.

37. Države članice potiču se da predvide da trajanje sudskog naloga ne prelazi ono što je potrebno za osiguravanje učinkovite zaštite nositelja prava.

38. Svi postupci alternativnog rješavanja sporova trebali bi biti u skladu s primjenjivim pravom Unije ili nacionalnim pravom, među ostalim u vezi s obradom osobnih podataka, pravom na privatnost i poslovanje te pravom na djelotvoran pravni lijek.

Osiguravanje prava na informacije za provedbu prava intelektualnog vlasništva

39. Države članice potiču se da nadležnim pravosudnim tijelima omoguće da nalože otkrivanje relevantnih informacija radi učinkovite borbe protiv povreda prava intelektualnog vlasništva koje nisu u komercijalno relevantnom opsegu, kao odgovor na opravdan i razmjeran zahtjev tužitelja u postupku. U tu svrhu relevantne informacije mogle bi se sastojati od istih informacija koje se mogu zatražiti u skladu s člankom 8. stavkom 2. Direktive 2004/48/EZ, uključujući adresu e-pošte, telefonski broj i IP adrese u vezi s navodnim počiniteljima povrede ili sudionicima navodnih povreda.

40. Države članice potiču se da osiguraju da je za zahtjev za informacije u skladu s člankom 8. Direktive 2004/48/EZ dovoljno nadležnom sudu dostaviti sve razumno dostupne dokaze koji bi s dovoljnim stupnjem sigurnosti pokazali da je podnositelj zahtjeva nositelj prava.

41. Razmjena informacija, koja može uključivati osobne podatke, od ključne je važnosti za učinkovitu i djelotvornu borbu protiv aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva. Kako bi se nositeljima prava omogućilo pokretanje poštenih i pravednih građanskih postupaka izvršenja protiv počinitelja povreda prava intelektualnog vlasništva, gospodarske subjekte trebalo bi poticati na razmjenu relevantnih informacija i dokaza s nositeljima prava radi izvršenja u građanskom postupku. Osim toga, gospodarski subjekti potiču se da uzmu u obzir:

    (a) da interes voditelja obrade podataka ili treće strane za dobivanje osobnih informacija osobe koja je navodno oštetila njezinu imovinu radi pokretanja postupka protiv te osobe za naknadu štete ili naplatu potraživanja može predstavljati legitiman interes u skladu s člankom 6. stavkom 1. točkom (f) Uredbe (EU) 2016/679;

    (b) praksu odlučivanja nacionalnih tijela za zaštitu podataka i sve relevantne smjernice Europskog odbora za zaštitu podataka.

Osiguravanje dodjele odgovarajuće naknade štete

42. Države članice potiču se da osiguraju da, u kontekstu postupaka o provedbi prava intelektualnog vlasništva, nositelji prava mogu dobiti naknadu štete koja je primjerena za nadoknadu stvarno prouzročene štete, primjenom metode izračuna štete koja obuhvaća sve aspekte pretrpljene štete, uključujući:

    (a) naknadu štete koja pokriva moralnu štetu koju je pretrpio nositelj prava;

    (b) naknadu štete koja pokriva troškove povezane s istraživanjem i utvrđivanjem mogućih povreda;

    (c) naknadu štete koja pokriva plaćanje kamata na dugovane iznose.

43. Države članice podsjeća se da se, u skladu sa sudskom praksom Suda ([56]), činjenica da Direktiva 2004/48/EZ ne obvezuje države članice da predvide „kaznenu" odštetu ne može tumačiti kao zabrana uvođenja takve mjere u odgovarajućim slučajevima. Stoga se države članice potiče da, u skladu sa svojim ustavnim i pravnim tradicijama i u potpunosti u skladu s Poveljom, razmotre dodjelu kaznene odštete kao pravnog lijeka u najštetnijim slučajevima aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva.

Brže, jeftinije i ekološkije skladištenje i odlaganje robe kojom se povređuju prava intelektualnog vlasništva

44. Države članice i gospodarske subjekte potiče se da Komisiji i EUIPO-u pruže potporu u:

(a) procjeni načina za skraćivanje vremena i snižavanje troškova skladištenja i uništenja robe kojom se povređuju prava intelektualnog vlasništva i koja je zadržana na granici EU-a ili zaplijenjena na unutarnjem tržištu i za koju je naloženo uništenje;

(b) prikupljanju i razmjeni dobre prakse o ekološki sigurnim metodama i praksama skladištenja i odlaganja robe kojom se povređuju prava intelektualnog vlasništva i za koju je naloženo uništenje s ciljem stjecanja znanja, usklađivanja nacionalnih praksi i informiranja relevantnih aktera zaduženih za skladištenje i odlaganje robe kojom se povređuju prava intelektualnog vlasništva, među ostalim o dobrim praksama o ekološki sigurnom skladištenju.

45. Države članice i gospodarske subjekte potiče se da osiguraju da se roba kojom se povređuju prava intelektualnog vlasništva i za koju je naloženo uništenje podvrgne pripremi za ponovnu uporabu, recikliranje ili druge postupke oporabe te da se spaljuje ili odlaže na odlagalištima samo kao krajnja mjera, ako se takvim rješenjima postiže najbolji ishod za okoliš i zdravlje ljudi. U takvim slučajevima posebnu pozornost treba posvetiti robi koja sadržava opasne tvari ili smjese.

46. Države članice potiču se da Komisiji i EUIPO-u dostave informacije o troškovima i dostupnim gospodarskim subjektima koji nude usluge skladištenja i/ili ekološki sigurnog zbrinjavanja, među ostalim u slučaju recikliranja.

Povećanje učinkovitosti kaznenih sankcija i istraga

47. Države članice potiču se da ponovno procijene i, prema potrebi, povise dostupnu maksimalnu kaznu zatvora za najteže oblike namjernog krivotvorenja i piratstva koje su zločinačke organizacije počinile u komercijalno relevantnom opsegu.

48. Države članice potiču se da osiguraju da se iznos ostvarene ili očekivane nezakonite koristi i iznos prouzročene štete mogu uzeti u obzir pri određivanju odgovarajuće razine kazne u pojedinačnim slučajevima. Države članice potiču se da osiguraju da se globalni promet pravne osobe može uzeti u obzir pri određivanju odgovarajućih novčanih kazni u pojedinačnom slučaju.

49. Države članice potiču se da ponovno procijene potrebu za predviđanjem ili dopuštanjem, uz poštovanje potrebnih zaštitnih mjera u pravu Unije ili nacionalnom pravu, primjenu prikrivenih istražnih metoda u istragama najtežih oblika namjernog krivotvorenja žigova i piratstva koje su počinile zločinačke organizacije u komercijalno relevantnom opsegu.

50. Države članice potiču se da, u skladu s primjenjivim pravilima, provode istrage o financijskim posljedicama kaznenih djela povezanih s pravima intelektualnog vlasništva i da primjenjuju istražnu strategiju „slijedi novac" kad god je to moguće i primjereno.

51. Države članice potiču se da osiguraju potpunu ili djelomičnu specijalizaciju jedinica odgovornih za istragu i kazneni progon kaznenih djela povezanih s pravima intelektualnog vlasništva u svojim nadležnim tijelima i javnim tužiteljstvima.

([56]) Presuda od 25. siječnja 2017., C-367/15, *Stowarzyszenie ‚Oławska Telewizja Kablowa*, točka 28.

52. Države članice potiču se da osiguraju da njihova nadležna tijela sustavno iskorištavaju prekogranične aspekte svojih istraga i koordiniraju se s relevantnim partnerima putem odgovarajućih tijela i agencija EU-a, kao što su Eurojust, OLAF i Europol.

53. Sve mjere koje se potiču države članice u ovom poglavlju trebale bi biti u skladu s primjenjivim pravilima prava Unije, nacionalnog i međunarodnog prava, među ostalim u pogledu zaštite temeljnih prava svih uključenih strana.

Poglavlje 4.

PRILAGODBA PRAKSI INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA UMJETNOJ INTELIGENCIJI I VIRTUALNIM SVJETOVIMA

Maksimalno iskorištavanje novih tehnologija za borbu protiv aktivnosti kojima se povređuju prava intelektualnog vlasništva

54. Nositelje prava i pružatelje posredničkih usluga potiče se da na razini EU-a donesu rješenja za napredne sustave praćenja (kao što su digitalna putovnica za proizvode i rješenja za tokenizaciju, bilo da se temelje na lancima blokova ili druga) koji će gospodarskim subjektima i carinskim tijelima pomoći praćenjem paketa u cijelom lancu vrijednosti, ali i olakšati razmjenu podataka u skladu s pravom Unije.

55. Gospodarski subjekti, posebno pružatelji posredničkih usluga i nositelji prava, potiču se da se koriste naprednim metodologijama i tehnologijama kao što su metode analize podataka, automatizirani sustavi prepoznavanja sadržaja i algoritmi strojnog učenja (uključujući duboko učenje) kako bi na internetu otkrili krivotvorenu robu, uključujući robu kojom se povređuje dizajn.

56. Države članice potiču se da upotrebljavaju UI sustave za borbu protiv krivotvorenja, poboljšanje provedbenih mjera i poboljšanje usluga za podnositelje zahtjeva za prava intelektualnog vlasništva. U tom se kontekstu države članice potiču da:

(a) uvedu UI sustave kako bi se učinkovito pojednostavnio i poboljšao postupak podnošenja zahtjeva za intelektualno vlasništvo, čime će se podnositeljima zahtjeva pružiti jednostavnije i prilagođenije iskustvo;

(b) motiviraju nadležna tijela na upotrebu UI sustava kako bi se pojednostavnio i poboljšao postupak identifikacije i suzbijanja krivotvorene i piratske robe i internetskog sadržaja.

57. Svaka upotreba tehnologije trebala bi biti u skladu s primjenjivim pravom Unije ili nacionalnim pravom, među ostalim u vezi s obradom osobnih podataka, pravom na privatnost i poslovanje te pravom na djelotvoran pravni lijek.

Informiranje dionika o novim tehnologijama i osnaživanje MSP-ova za upotrebu tih tehnologija

58. Države članice potiču se na pružanje informacija o tehnologijama i rješenjima za upotrebu u kontekstu borbe protiv krivotvorenja i piratstva, poput onih navedenih u EUIPO-ovom tehnološkom vodiču protiv krivotvorenja i piratstva. U tom se kontekstu uprava EBSI-ja potiče na prihvaćanje borbe protiv krivotvorenja i piratstva kao novog načina upotrebe EBSI-ja, što bi moglo potaknuti prve korisnike da osmisle nova rješenja za borbu protiv krivotvorenja koja se temelje na tehnologijama decentraliziranog vođenja evidencije transakcija.

59. Države članice i dionici iz industrije potiču se na blisku suradnju s Komisijom u izradi sveobuhvatnog kontrolnog popisa prilagođenog MSP-ovima. Cilj je ovog kontrolnog popisa pomoći MSP-ovima u svladavanju izazova i prilika koje nude tehnologije umjetne inteligencije. Kontrolni popis posebno će biti usmjeren na osnaživanje MSP-ova kako bi učinkovito zaštitili svoja prava intelektualnog vlasništva i poslovne tajne pri upotrebi UI sustava te će MSP-ovima pomoći u snalaženju u ugovornim klauzulama, čime će se osigurati temeljito razumijevanje umjetne inteligencije i njezinih posljedica na intelektualno vlasništvo.

Zaštita i poštovanje prava intelektualnog vlasništva u virtualnim svjetovima i drugim internetskim okruženjima

60. Države članice potiču se da podignu razinu osviještenosti gospodarskih subjekata o trenutačno primjenjivim pravilima o intelektualnom vlasništvu (npr. sigurno odobrenje nositelja prava pri uvođenju predmeta zaštićenog kao intelektualno vlasništvo u virtualne svjetove) i posljedicama upotrebe NFT-ova u virtualnim svjetovima na intelektualno vlasništvo.

61. Nositelje prava, urede za intelektualno vlasništvo i druge dionike potiče se da se uključe u dijalog s Komisijom o zaštiti prava intelektualnog vlasništva, posebno žigova i dizajna, uključujući NTF-ove, u takvim novim okruženjima. Kako bi istražila potencijal novih tehnologija i potaknula njihovo uvođenje, Komisija će poticati dijalog u tom sektoru, koji će služiti kao prostor za raspravu i pratiti brojne inicijative u tom području, u skladu s akcijskim planom za intelektualno vlasništvo iz 2020.

Poglavlje 5.

OSIGURAVANJE ALATA MALIM I SREDNJIM PODUZEĆIMA ZA BOLJU ZAŠTITU NJIHOVE NEMATERIJALNE IMOVINE

Fond za MSP-ove: nove usluge potpore MSP-ovima u području provedbe prava intelektualnog vlasništva (vaučer za uslugu IP Scan Enforcement)

62. U kontekstu Fonda za MSP-ove, MSP-ovima će se pružiti početni savjeti stručnjaka za uslugu IP Scan Enforcement:

(a) Države članice potiču se da preko svojih ureda za intelektualno vlasništvo sudjeluju u usluzi IP Scan Enforcement te da podignu razinu osviještenosti o Fondu za MSP-ove i vrijednosnom kuponu za tu uslugu;

(b) gospodarski subjekti koji su MSP-ovi pozivaju se da se koriste uslugom IP Scan Enforcement kako bi poboljšali svoju strategiju provedbe prava intelektualnog vlasništva;

(c) udruženja MSP-ova pozivaju se da svoje članove informiraju o Fondu za MSP-ove i vrijednosnom kuponu za uslugu IP Scan Enforcement

Skup alata za sprečavanje kibernetičkih krađa

63. Države članice i EUIPO potiču se da podignu razinu osviještenosti svojih inovativnih MSP-ova o važnosti kibernetičke sigurnosti povezane s njihovim neobjavljenim informacijama, poslovnim tajnama te znanjem i iskustvom koji se upotrebljavaju u poslovnim aktivnostima. U tu se svrhu države članice i EUIPO potiču da:

(a) promiču skup alata za podizanje razine osviještenosti koji Komisija razvija za sprečavanje nezakonitog pribavljanja poslovnih tajni MSP-ova povredama kibernetičke sigurnosti, hakiranjem i drugim kibernetičkim napadima;

(b) šire alate iz skupa alata (posebno sektorske poslovne vodiče, često postavljana pitanja, studije slučaja i dobre prakse u području kibernetičke sigurnosti koje primjenjuju poduzeća) i doprijeti do poslovnih komora i poslovnih udruženja kako bi se MSP-ove potaknulo na sudjelovanje u besplatnim internetskim tečajevima i internetskim seminarima o kibernetičkoj sigurnosti;

(c) promiču druge alate za informiranje dostupne na informacijskom portalu o kibernetičkoj sigurnosti kako bi se MSP-ovima pomoglo da bolje zaštite svoje intelektualno vlasništvo i poslovne tajne te kako bi im se pomoglo da učinkovitije spriječe kibernetičke napade.

64. Gospodarski subjekti potiču se da:

(a) poboljšaju svoju zaštitu od kibernetičkih napada koristeći se, među ostalim, alatima koje pružaju javna tijela, uključujući skup alata Komisije osmišljen za sprečavanje kibernetičkih napada ili reagiranje na njih s ciljem postizanja odgovarajućih poslovnih tajni;

(b) obučavaju svoje osoblje o tome kako spriječiti kibernetičke napade koji su usmjereni na njihove poslovne tajne, upravljati njima i reagirati na njih koristeći se besplatnim tečajevima osposobljavanja i drugim materijalima za osposobljavanje i informiranje koje je Komisija izradila u tu svrhu u kontekstu skupa alata za sprečavanje kibernetičkih krađa.

Poglavlje 6.

POTICANJE OSVIJEŠTENOSTI O INTELEKTUALNOM VLASNIŠTVU, OSPOSOBLJAVANJA I OBRAZOVANJA MEĐU SVIM RELEVANTNIM DIONICIMA

Poticanje znanja i osposobljavanja u području intelektualnog vlasništva u nacionalnim obrazovnim kurikulumima

65. Države članice potiču se da u svoje nacionalne obrazovne kurikulume i strukovno osposobljavanje, posebno za poslovne studije, uvedu temeljne koncepte prava intelektualnog vlasništva, etičku upotrebu materijala zaštićenih kao intelektualno vlasništvo i povrede prava intelektualnog vlasništva. Potiču se i na promicanje kreativnosti, inovacija, poduzetništva i odgovornog digitalnog angažmana.

66. Države članice potiču se na promicanje osviještenosti o intelektualnom vlasništvu u obrazovnim udžbenicima i širenje materijala za osposobljavanje o pravima intelektualnog vlasništva relevantnim ustanovama za osposobljavanje nastavnika. U tu se svrhu države članice potiče da u svojim obrazovnim ustanovama, uključujući sveučilišta i znanstvenoistraživačke organizacije, promiču materijale za obrazovanje i osposobljavanje koji se izrađuju i prikupljaju u okviru projekta „Ideas Powered @ School" kojim upravlja EUIPO, a koji bi trebao uključivati i dokaze o zdravstvenim i sigurnosnim rizicima koje predstavljaju krivotvoreni proizvodi.

Poticanje osposobljavanja službenika za izvršavanje zakonodavstva u području provedbe prava intelektualnog vlasništva

67. Države članice potiču se na uključivanje prilagođenog sadržaja o zaštiti i provedbi prava intelektualnog vlasništva koji su pripremili EUIPO i CEPOL u sljedeća područja, među ostalim:

    (a) u obvezni nacionalni kurikulum osposobljavanja osmišljen za nadležna tijela, uključujući policiju, carinske službe i državna odvjetništva;

    (b) u nacionalni kurikulum osposobljavanja osmišljen za tijela za nadzor tržišta te tijela granične i obalne straže.

68. Nadležna tijela, uključujući tijela za nadzor tržišta te tijela za graničnu i obalnu stražu, potiču se da: i. promiču sudjelovanje svojeg osoblja u redovitim tečajevima osposobljavanja o provedbi prava intelektualnog vlasništva koje organiziraju EUIPO i CEPOL; i ii. da sa svojim osobljem podijele materijale za osposobljavanje koje su pripremile te agencije EU-a.

Internetske ljekarne

69. Države članice potiču se da u suradnji s organizacijama potrošača pomognu potrošačima da izbjegnu nezakonite internetske ljekarne informirajući ih o zajedničkom logotipu prikazanom na internetskim stranicama na kojima se javnosti na daljinu prodaju lijekovi.

Popis za praćenje krivotvorina i piratstva

70. U okviru svojih aktivnosti protiv krivotvorenja države članice potiču se da, prema potrebi, razmotre informacije navedene u popisu za praćenje krivotvorenja i piratstva, uzimajući u obzir činjenicu da popis za praćenje ne sadržava nalaze o pravnim povredama.

Zaštita i provedba prava intelektualnog vlasništva na tržištima izvan EU-a

71. Prije početka nove poslovne aktivnosti u zemlji izvan EU-a gospodarski subjekti u EU-u potiču se da se upoznaju s poslovnim i pravnim okruženjem te zemlje uvidom u informacije koje su na raspolaganje stavile službe za pomoć u području prava intelektualnog vlasništva i objavljene u izvješću Komisije o zaštiti i provedbi prava intelektualnog vlasništva u trećim zemljama. U tom dvogodišnjem izvješću utvrđuju se treće zemlje u kojima zaštita i provedba prava intelektualnog vlasništva (na internetu i izvan njega) izazivaju najveću zabrinutost EU-a. To će gospodarskim subjektima pomoći u donošenju poslovnih odluka na temelju informacija. Potiče ih se i da upotrebljavaju postojeće tehničke alate (npr. EUIPO TMview i DesignView) ili da izvješćuju o pitanjima povezanima s intelektualnim vlasništvom koja bi mogla utjecati na njihove buduće poslovne aktivnosti izvan EU-a (npr. putem portala Access2Markets ([57])).

([57]) Početna stranica | Access2Markets (europa.eu)

Slobodne trgovinske zone

72. Subjekte iz zona slobodne trgovine koji se nalaze u EU-u potiče se da se pridržavaju Kodeksa ponašanja za čiste zone slobodne trgovine priloženog Preporuci OECD-a o suzbijanju nezakonite trgovine: povećanje transparentnosti u zonama slobodne trgovine.

Poglavlje 7.

DALJNJE MJERE I PRAĆENJE

73. Države članice trebale bi na zahtjev izvijestiti Komisiju o mjerama poduzetima za provedbu preporuka upućenih državama članicama.

74. Komisija poziva EUIPO da podigne razinu osviještenosti o komunikacijskim aktivnostima i aktivnostima informiranja javnosti povezanima s ovom Preporukom te da ih provodi. Također poziva EUIPO da podrži Komisiju u praćenju provedbe i učinaka ove Preporuke.

75. EUIPO-ova Promatračka skupina za povrede prava intelektualnog vlasništva potiče se da:

— širi preporuke u okviru svoje mreže dionika, uključujući mrežu sudaca,

— prikuplja informacije i relevantnu sudsku praksu o primjeni Direktive 2004/48/EZ,

— osigura da svi relevantni dionici u njezinoj mreži stave na raspolaganje svoje imenovane kontakte za provedbu prava intelektualnog vlasništva putem IPEP-a,

— nastavi s razvojem IPEP-a, uključujući nove funkcionalnosti, i proširenjem postojećih funkcija na nove dionike te nastavi s praćenjem upotrebe IPEP-a,

— prati i razmjenjuje dobre prakse koje provode nadležna tijela i posredničke usluge te, u mjeri u kojoj je to moguće, prati provedbu dobre prakse obuhvaćene ovom Preporukom,

— podupire Komisiju u dijalogu s dionicima, posebno u kontekstu modernizacije memoranduma o razumijevanju,

— podupire Komisiju u dijalozima s dionicima o novim tehnologijama čiji je cilj prilagodba praksi i strategija u području intelektualnog vlasništva virtualnim svjetovima i umjetnoj inteligenciji, posebno radi promicanja istraživanja, dobre prakse i dijaloga među svim zainteresiranim stranama, uključujući MSP-ove, kako bi se riješili izazovi u području umjetne inteligencije,

— podupire Komisiju u prikupljanju i razmjeni dobrih praksi o skladištenju i uništavanju robe kojom se povređuju prava intelektualnog vlasništva, među ostalim o metodama skladištenja i odlaganja koje su sigurne za okoliš,

— podupire analizu i rasprave o sustavima za razmjenu informacija u okviru Tehničke skupine za provedbu prava intelektualnog vlasništva i razmjenu podataka,

— surađuje s tijelima EU-a za izvršavanje zakonodavstva, tijelima za nadzor tržišta i drugim nadležnim nacionalnim tijelima te jača njihove mreže,

— podupire Komisiju u pogledu trendova povezanih s krivotvorenjem i piratstvom na internetskim platformama trećih zemalja i uslugama društvenih medija,

— prati učinak koji posebni tečajevi osposobljavanja u području intelektualnog vlasništva imaju na tijela za provedbu zakona i praćenje mogućeg uključivanja tečajeva o intelektualnom vlasništvu u nacionalne programe osposobljavanja država članica osmišljene za nadležna tijela,

— potiče subjekte koji se bave zonama slobodne trgovine u EU-u da poštuju Preporuku OECD-a o povećanju transparentnosti u zonama slobodne trgovine.

76. EUIPO se poziva da prati uspjeh usluge IP Scan Enforcement na temelju broja nacionalnih ureda za intelektualno vlasništvo koji pružaju uslugu i broja MSP-ova koji se njome koriste.

77. EUIPO se poziva da proširi suradnju s EURid-om i drugim registrima u pogledu naziva domena, posebno u pogledu sustava obavješćivanja i upozoravanja, oznaka zemljopisnog podrijetla i drugih vršnih domena.

78. EUIPO se poziva da radi na informiranju dionika o kibernetičkoj sigurnosti i doprinese širenju i promicanju alata za sprečavanje kibernetičkih krađa, uključujući njegove materijale za informiranje i osposobljavanje.

79. EUIPO-ov Centar za mirenje potiče se da: i. izgradi i održava relevantne mreže za promicanje i širenje primjene postupaka alternativnog rješavanja sporova u sporovima povezanima s intelektualnim vlasništvom, među ostalim u pogledu povreda, radi učinkovitije borbe protiv krivotvorenja; i ii. prati provedbu mjera povezanih s postupcima alternativnog rješavanja sporova.

80. Komisija će ocijeniti učinke ove Preporuke, uzimajući u obzir nalaze EUIPO-a, najkasnije tri godine nakon donošenja Preporuke. Na temelju toga Komisija će procijeniti jesu li potrebne dodatne mjere na razini EU-a, uzimajući u obzir: i. tehnološki napredak; ii. ishod naknadne studije o primjeni Direktive 2004/48/EZ; i iii. sve moguće učinke provedbe Uredbe (EU) 2022/2065 i Preporuke (EU) 2023/1018 na ostvarivanje prava intelektualnog vlasništva i borbu protiv krivotvorenja i piratstva.

Sastavljeno u Bruxellesu 19. ožujka 2024.

Za Komisiju
Thierry BRETON
Član Komisije